

BRIS-rapporten
2009

BARN
ÄR
OSLAGBARA!

Barnens Hjälptelefon
– för dig upp till 18 år.

Måndag till fredag:
kl 15-21
Lördag, söndag och
helgdag: kl 15-18

0200-230 230

BRIS Vuxentelefon
– om barn

Måndag till fredag:
kl 10-13

077-150 50 50

BRIS-mejlen

BRIS-mejlen ger personligt svar inom några dagar. På Diskussionforum som också finns på BRIS.se kan barn och ungdomar kommunicera med varandra med översyn av en vuxen moderator. På BRIS-chatten kan du anonymt chatta direkt med en vuxen på BRIS.

www.bris.se

BRIS Kanslier

BRIS
Karlavägen 121
115 26 Stockholm
Tel: 08-598 888 00
Fax: 08-598 888 01
E-post: info@bris.se

BRIS region Nord
Kungsgatan 36
903 25 Umeå
Tel: 090-203 65 10
Fax: 090-203 65 11
E-post: bris.nord@bris.se

BRIS region Väst
Hvitfeldtsgränd 14
411 20 Göteborg
Tel: 031-750 11 30
Fax: 031-750 11 31
E-post: bris.vast@bris.se

BRIS region Mitt
Karlavägen 121
115 26 Stockholm
Tel: 08-598 888 10
Fax: 08-598 888 11
E-post: bris.mitt@bris.se

BRIS region Syd
Östra Rönneholmsvägen 7
211 47 Malmö
Tel: 040-690 80 70
Fax: 040-690 80 71
E-post: bris.syd@bris.se

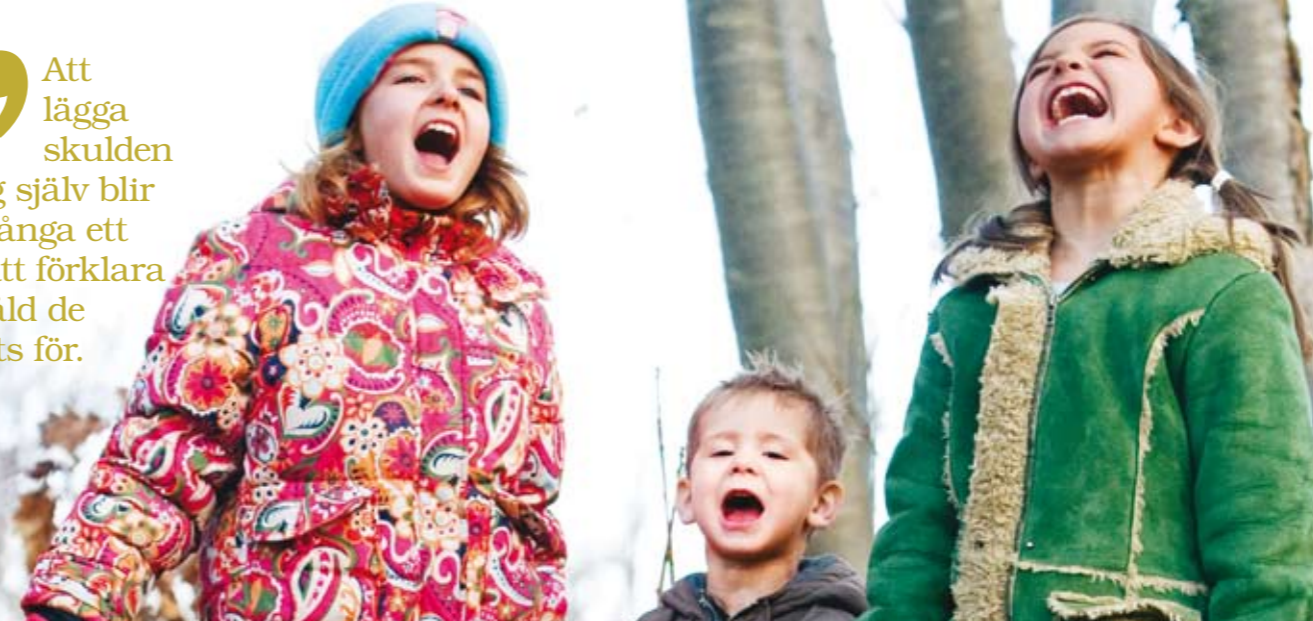
BRIS region Öst
Korsgatan 2, Hus E
602 33 Norrköping
Postadress: BRIS
601 86 Norrköping
Tel: 011-440 05 50
Fax: 011-440 05 51
E-post: bris.ost@bris.se

BRIS – *Barnens Rätt I Samhället* – är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation som bistår barn och ungdomar som far illa. BRIS är en länk mellan barn, vuxna och övriga samhället. Kärnan i BRIS verksamhet är Barnens Hjälptelefon och BRIS-mejlen dit barn och ungdomar upp till 18 år anonymt och kostnadsfritt kan vända sig när de behöver stöd av en vuxen. BRIS fungerar också som opinionsbildare och remissinstans för att öka vuxnas respekt för barn som individer och för att de principer som slagits fast i FN:s barnkonvention ska tillämpas fullt ut. BRIS använder sin samlade kunskap om barns och ungdomars situation för att på olika plan informera, påverka och skapa opinion i barnrättsliga frågor. BRIS tar även emot samtal från vuxna som behöver någon att prata med om egna eller andras barn.

BRIS bildades år 1971 och är organiserat i ett förbundskansli och fem regionala kanslier. Kanslierna finns i Malmö, Göteborg, Norrköping, Stockholm och Umeå. BRIS verksamhet bygger på frivilligt arbete samt ekonomiska bidrag och gåvor från såväl privata som offentliga givare. BRIS har sammanlagt 500 frivilliga medarbetare som bemannar Barnens Hjälptelefon, BRIS-mejlen och BRIS-chatten. De frivilliga medarbetarna rekryteras, utbildas och handleds av anställd BRIS-personal. BRIS Vuxentelefon – om barn, bemannas vanligtvis av anställda BRIS-ombud och kostar som ett vanligt samtal.

” Att
lägga
skulden

på sig själv blir
för många ett
sätt att förklara
det våld de
utsätts för.

4	2009 är ett viktigt år för BRIS	25	Det började år 1971	43	BRIS Diskussionsforum – en oas mitt i det mörka
7	Unik röst för barnen	27	Arbetet mot våld mot barn måste fortsätta	45	Oro & rädsla – en ny kategori barn- och ungdomskontakter
10	Mod & styrka i kontakten med BRIS	29	Flera orsaker bakom skolkränkningar	47	Internationellt samarbete ger vägledning om framtiden
14	Misshandel svår att bevisa	32	Tidiga insatser minskar frånvaro	49	BRIS ute i världen
17	Sköld som förhindrar hjälp	34	Orimligt höga krav skadar självkänslan		
21	De som inget säger större problem	37	De glömda barnen		
23	Samtal – ett första steg mot förändring	40	Vuxnas ansvar att våga se övergrepp		

B TEXT Cecilia Naucler
FOTO Anna Rehnberg

2009

är ett viktigt år för BRIS

Både den svenska anti-agalagen och FN:s konvention om barnets rättigheter jubilerar under år 2009, de fyller 30 respektive 20 år. Båda är oerhört viktiga för BRIS, dels för att BRIS var delaktiga i anti-agalagens tillkomst och dels för att FN:s barnkonvention är ett viktigt riktmärke för oss i vårt arbete för barnets rättigheter. Den stora frågan är dock om anti-agalagen och FN:s konvention om barnets rättigheter ger barn och unga idag det skydd de är tänkta att ge. Därför har BRIS valt att fokusera BRIS-rapporten 2009 på de här jubilarerna, utifrån vad barnen och ungdomarna själva berättar.

UNDER NÄSTAN FYRTIO år har BRIS arbetat för att barn ska få det bättre och att deras behov ska tillgodoses utifrån barnets eget perspektiv. Ett oerhört viktigt led i det arbetet var BRIS arbete för en lagstiftning mot barnaga, ett mål som blev verklighet år 1979 när Sverige som första land i världen förbjöd våld mot barn.

Men trots att det i trettio år varit förbjudet att bruka våld mot barn i Sverige, kontaktar barn och unga fortfarande BRIS för att de blir miss-handlade. Under år 2008 handlade 8,5 procent av kontakterna om fysisk misshandel och nästan 4 procent om psykisk misshandel. Därför fortsätter BRIS arbete mot våld mot barn och det arbetet, sammantaget med att anti-agalagen fyller 30 år i år, gör att BRIS-rapporten 2009 till stor del fokuserar på fysisk och psykisk misshandel.

Anti-agalagen är dock inte årets enda jubilar, det, det är också 20 år sedan FN:s konvention om barnets rättigheter antogs, också den ett viktigt riktmärke i BRIS arbete för att stärka barnets rättigheter i samhället. Enligt barnkonventionen ska barnets bästa alltid sättas i det främsta rummet. Dock skiljer sig ofta verkligheten mot det som står skrivet i konventionens regelverk och våra kontakter med barn och unga visar att samhället alltför ofta inte lyckas leva upp till det stöd som barn och unga enligt barnkonventionen har rätt till.

BRIS har djupanalyserat delar av dokumentationen från vår stödverksamhet för barn och unga under år 2008, och utifrån barnens och ungdomarnas egna berättelser har vi lyft fram de artiklar ur FN:s konvention om barnets rättigheter där det står om de här barnens och ungdomarnas rätt till hjälp. Genom barnens och ungdomarnas berättelser visar vi vad de saknar från samhället och vuxenvärlden.

Och tack vare barnens och ungdomarnas berättelser kan BRIS ge beslutsfattare information

om vad barnen själva eftersöker av vuxenvärlden för att kunna förändra en svår livssituation.

BRIS mål är också att ge professionella och andra vuxna vägledning om hur de ska agera för att kunna hjälpa och stötta utsatta barn, utifrån barnens och ungdomarnas behov. Därför publicerar vi BRIS-rapporten och vi hoppas att den ska ge den inblick i barnens och ungdomarnas värld som behövs för att vuxenvärlden ska reagera och vilja förändra.

JAG ÄLSKAR BRIS!! NI BETYDER SÅ HIMLA MYCKET FÖR MIG! JAG VET INTE VAD JAG SKULLE GÖRA OM JAG INTE HADE NÅGON ATT PRATA MED. ALL KÄRLEK OCH RESPEKT TILL ALLA ER UNDERBARA MÄNNISKOR PÅ BRIS SOM GÖR ETT SÅ FANTASTISKT ARBETE! :D (Från "Tyck till!" på bris.se)

År 2008

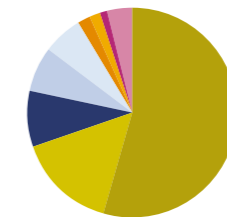
Under år 2008 hade BRIS 21 848 dokumenterade

stödande kontakter med barn och unga fördelat mellan Barnens Hjälptelefon, BRIS-mejlen och BRIS-chatten. Det är en ökning på två procent jämfört med år 2007. Procentuellt står Barnens Hjälptelefon för 59,6 procent av barnkontakterna, BRIS-mejlen för 36,7 procent och BRIS-chatten för 3,7 procent.

Antalet mejl till BRIS har minskat något under året jämfört med föregående år, medan antalet stödande samtal via Barnens Hjälptelefon har ökat och de publicerade inläggen på BRIS Forum har i princip fördubblats under år 2008. Vidare har antalet försök att ringa Barnens Hjälptelefon ökat med 29 procent. BRIS-chatten, där barn och unga kan chatta direkt med BRIS, startade år 2007 som en försöksverksamhet, för att under hösten 2008 bli en permanent kanal i BRIS stödverksamhet för barn och unga. Med tanke på den korta verksamhetsperioden, är det en anmärkningsvärt hög andel barn och unga som kontaktat BRIS via BRIS-chatten.

BK Barnkontakter
BHT Barnens hjälptelefon
BM BRIS mailen
BC BRIS chatten

De 20 vanligaste kontaktområden 2008	Antal BK	Andel BK	Andel BK -07 21 401	Andel BHT 13 014	Andel BC 805	Andel BM
Kamrater	4 981	22,8%	19%	22,2%	28,2%	23,2%
Rädsla/oro	4 424	20,2%		18,9%	16,1%	22,8%
Familjekonflikter	4 146	19,0%	21%	18,1%	20,0%	20,3%
Skolan	3 540	16,2%	7,5%	18,0%	18,9%	13,1%
Kärlek	3 397	15,5%	15%	14,3%	12,9%	17,8%
Ensamhet	3 168	14,5%	14%	13,6%	17,0%	15,7%
Mobbning	3 008	13,8%	14%	17,2%	10,9%	8,5%
Existentiella/livsfrågor	2 038	9,3%	9,9%	8,5%	7,0%	10,5%
Annan psykisk ohälsa	2 010	9,2%	12%	6,1%	12,4%	14,3%
Sorg	1 977	9%	7,8%	8,9%	10,1%	9,1%
Fysisk misshandel	1 857	8,5%	7,5%	10,5%	6,6%	5,5%
Identitetsutveckling	1 826	8,4%	8,1%	6,8%	5,7%	11,1%
Sex	1 798	8,2%	6,4%	8,5%	2,4%	7,6%
Självmod/självmodstankar	1 736	7,9%	9,3%	5,8%	10,7%	11,9%
Boende	1 611	7,4%	6,6%	8,1%	7,7%	6,2%
Kropp/utseende	1 584	7,3%	7,0%	6,1%	5,8%	9,3%
Självdestruktivitet	1 541	7,1%	9,1%	4,4%	12,9%	10,7%
Skilda föräldrar	1 464	6,7%	4,3%	7,2%	7,5%	5,8%
Sexuella övergrepp/ofredanden	1 423	6,5%	6,2%	7,6%	7,5%	4,6%
Stress	1 293	5,9%	5,2%	5,3%	8,1%	6,8%
	n=21 848		n=21 401	n=13 014	n=805	n=8 029

Barnets boende under 2008

- Kärnfamilj 54,5%
- Ensamstående mor 15,4%
- Växelvis boende 8,7%
- Ensamstående far 6,9%
- Styvfamilj 5,9%
- Eget boende 2,0%
- Familje-, Fosterhem 1,6%
- Behandlingshem el motsv 1,2%
- Annat 3,8%

Stödande, dokumenterade barnkontakter 1999-2008

År	BHT	BM	BC	BK
1999	14 341			14 341
2000	17 431	608		18 039
2001	17 150	2 208		19 358
2002	18 348	4 675		23 023
2003	16 008	6 036		22 044
2004	14 450	7 683		22 133
2005	10 778	8 459		19 237
2006	11 588	9 685		21 273
2007	11 551	9 797	53	21 401
2008	13 014	8 029	805	21 848

Eftersom varje samtal/mejl kan beröra mer än ett område och alla dessa dokumenteras, överstiger den sammanlagda procentsiffran 100%.

► I år har vi valt att lyfta följande teman i BRIS-rapporten:

Fysisk misshandel

Jämförelsevis med år 2007 har andelen barnkontakter inom området fysisk misshandel ökat något under år 2008 – från 7,5 procent till 8,5 procent. Siffran för år 2008 är den högsta för fysisk misshandel på åtminstone fem år. Jämfört med 2004 var andelen kontakter om fysisk misshandel 20 procent högre 2008. Skillnaderna mellan åren är ändå tämligen marginella.

Det är nästan dubbelt så vanligt att barn och unga kontakter BRIS via Barnens Hjälptelefon när det gäller fysisk misshandel, än att de väljer att mejla eller chatta.

25,4 procent av dessa kontakter gäller pojkar, vilket är något högre andel än för alla barnkontakter generellt.

Rädsla/oro näst vanligaste orsaken till kontakt

BRIS har de senaste åren noterat en stor mängd kontakter som handlat om rädsla eller oro, utan att vi har kunnat notera det i statistiken. Därför valde BRIS att införa rädsla/oro som ett nytt kontaktområde under år 2008 och rädsla/oro var det näst vanligaste skälet till att barn och unga kontaktade BRIS under året. Totalt är det 4 424 kontakter, eller 20,2 procent av alla dokumenterade barnkontakter.

Rädslan och oron kan bland annat vara förknippad med att barnet lever med våld-

samma eller aggressiva föräldrar, det kan vara en oro som är förknippad med barnets kamrater och det kan vara rädsla, oro och ångest som gränsar till, eller som är uttryck för, psykisk ohälsa.

Vilka kontakter BRIS?

► Liksom tidigare år är flickorna i majoritet i kontakterna med BRIS, dock har antalet pojkar som kontakter BRIS via Barnens Hjälptelefon ökat under år 2008, från 29 procent år 2007, till 31 procent år 2008.

Det är vanligare att flickor skriver till BRIS än ringer, flickorna stod för 86 procent av kontakterna via BRIS-chatten och för 88 procent av kontakterna via BRIS-mejlen.

Totalt stod flickorna för 77 procent av alla barnkontakterna under år 2008 och pojkarna för 23 procent.

Medelåldern för alla barnkontakter var 14,3 år. Medelåldern är något högre i BRIS-mejlen än i Barnens Hjälptelefon.

Psykisk ohälsa

Antalet kontakter som rörde barns psykiska ohälsa stod för 20 procent av kontakterna med BRIS under året, totalt 4 377 stycken, vilket är en tydlig minskning från år 2007.

Temaområdet "barns psykiska ohälsa" är i BRIS statistik en sammanslagning av kontaktområdena "självmod/självmodstankar", "självedstruktivitet", "ätstörningar" och "annan psykisk ohälsa".

Dock är kontakterna inom det nya området

rädsla/oro inte inkluderade i siffran, vilket kan innebära att minskningen i kontakterna beror på att området rädsla/oro tillkommit.

Medelåldern för kontakterna kring psykisk ohälsa är något högre än den generella medelåldern i BRIS barnkontakter, 15,2 år. Flickorna stod för 78 procent av kontakterna och pojkarna 22 procent.

Vid tio procent av kontakterna om barns psykiska ohälsa har problemen bedömts vara akuta. 40 procent av barnen beskrev att de inte hade sökt stöd

eller hjälp överhuvudtaget (varken från kompisar, föräldrar eller andra vuxna).

Skolan

Under år 2008 rörde 3 540 av alla barnkontakter skolan. Jämförelsevis med det totala antalet barnkontakter var något vanligare att pojkar kontaktade BRIS inom området "skolan" – 26 procent av kontakterna inom området var med pojkar. I kontaktområdet "stress" är flickorna istället i betydligt större majoritet än för alla barnkontakter generellt – inom området under året stod flickorna för 84 procent. Medelåldern för kontakterna om stress var 15,0 år och för skola 14,2, jämfört med den totala genomsnittsåldern för barnkontakterna med BRIS som är 14,3 år.

BRIS Forum

Under året publicerades 27 245 inlägg på Diskussionsforum på BRIS.se. Av inläggen stod pojkarna för 12,7 procent. På Diskussionsforum ger barn och unga stöd och råd till varandra. Alla inlägg granskas dock först av en moderator och de inlägg som nekas publicering får alltid en personlig förklaring.

På BRIS.se finns även forum för de barn och unga som bara vill skriva av sig, Min dikt/Dikt och novell, samt Glädjekällan. Under året publicerades 1 132 dikter på Min Dikt/Dikt och Novell, samt 1 270 inlägg på Glädjekällan. Flickorna var i klar majoritet på båda forumen och stod för cirka 90 procent av inläggen.

Under år 2008 publicerades sammanlagt 29 647 inlägg på de olika forumen på BRIS.se. Jämfört med år 2007 är det en fördubbling. **B**

UNIK RÖST för barnen

BRIS verksamhet att lyssna på och stödja barn är unik i Sverige. En tydlig vision och ambition i BRIS arbete är att åstadkomma en bättre tillvaro för barn och unga genom att förmedla barnens röster till vuxensamhället.

BTEXT Mette Hultgren
FOTO Johan Bergling

Fler uppgifter på webben!

I den tryckta BRIS-rapporten redovisar vi en del av den statistik som går att hämta ur vår databas. Är du intresserad av fler uppgifter finns en tabellbilaga att ladda ned från BRIS webbplats BRIS.se. Där finns även hela rapporten som pdf.

BRIS ÄR UTAN tvekan den organisation i Sverige som helt entydigt tar ställning för barn genom att lyssna på dem och förmedla det som barnen berättar, enligt Ingela Thalén, förbundsordförande i BRIS.

– Det finns många barnrättsorganisationer som arbetar för barnens rättigheter och de behövs, men BRIS har en förmåga att lyssna som ger oss barnets innersta känslor och funderingar. Det gör oss unika, säger hon.

Att barnen anonymt kan kontakta BRIS gör också att de vågar berätta om sådant som de inte ens berättar för sina närmaste om.

– Väldigt ofta är det bara tre personer som känner till det barnet berättar: barnet själv, BRIS och den som har skadat barnet. När vi sedan berättar för andra vuxna vad barnen berättat för oss, kräver vi att resten av samhället lyssnar. På det viset är vi opinionsbildande och uppmärksammar andra på hur en del barn har det. Vårt mål och vår vision är att åstadkomma en förändring så att villkoren för barn och unga kan förbättras.

Hon tycker att BRIS i sin opinionsbildande roll skulle kunna vara ännu tuffare eller tydligare, eftersom det barn berättar för BRIS är sådant som de inte skulle behöva utsättas för.

BRIS önskan är därför att rättssam-

Vi måste hela tiden hitta nya sätt att agera på och att vara barnens företrädare i samhället.

hället ska komma åt förövarna eller att skolan får en bättre arbetsmiljö.

– Kanske måste vi bli tuffare för att nå fram.

Allmänhetens stöd

BRIS är i grunden en medlemsorganisation där medlemmarna betalar en avgift och samtidigt tar ställning för BRIS arbete att stå på barnens sida. Andra bidragsgivare är kommuner, landsting och staten men i ännu större utsträckning företag och andra privata bidragsgivare. För BRIS är det viktigt att allmänheten på detta sätt stödjer verksamheten.

– Det är till viss del en opinionsfråga och ett sätt för oss att få bekräftelse på att vi spelar roll i medborgarnas ögon. Men visst kunde vi även önska att kommuner, landsting och staten vore tydligare i sitt ekonomiska stöd till oss, det skulle vara bra för verksamheten på lång sikt, säger hon.

Ambitionen att åstadkomma en förbättring av barns villkor är ett arbete som aldrig riktigt tar slut.

– När vi ser framåt så ser vi ett behov av att kunna utöka våra öppettider, att snabbare kunna svara på frågor och bli mer tillgängliga. Med de frågor barnen vänder sig till oss med så måste vi hela tiden hitta nya sätt att agera på och att vara barnens företrädare i samhället, säger hon. **B**

FNs KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER

Artikel 19, §1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysiskt, eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas, eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård.

De allra flesta barn som kontaktar BRIS för att de blir misshandlade blir det av någon av sina föräldrar, eller av båda. Misshandeln sker inom hemmets väggar, vilket gör den svår att upptäcka. Ändå älskar barnen sina föräldrar och rädslan över att bli familjehemsplacerad, eller att ingen ska tro på vad man varit med om, gör att barnen har svårt att berätta och söka hjälp.

MOD & STYRKKA

i kontakten med BRIS

BTEXT Cecilia Nauclér
FOTO Johan Bergling

ENLIGT DE BARNKONTAKTER jag har tagit del av lever många med en ständig oro för att bli slagna. För vissa bygger oron på en osäkerhet om det kommer hända igen, andra lever med vissheten om att till helgen kommer pappa eller mamma att dricka, och då kommer jag att bli slagen, berättar Andreas Thander, BRIS-ombud.

Han har tillsammans med Jenny Ingårda, projektsamordnare på BRIS, djupläst delar av BRIS dokumentation av barnkontakterna kring fysisk misshandel under år 2008, drygt 300 samtal och mejl var.

– Det finns inget mönster i misshandeln, den kan ske när som helst, vilken dag som helst och barnet kan aldrig känna sig tryggt, berättar Jenny Ingårda.

Våldet barnen och ungdomarna utsatts för kan beskrivas som allt från slentrianmässigt vardagsvåld, där de blir slagna med tillhyggen som skärp, käppar eller knytnävar, till mer tortyrliknande våld. Några barn berättar om att de blir skakade och slagna tills de tappar medvetandet, de blir inlåsta i källaren, eller så blir de spolade med hett vatten.

Inte sällan kränks också barnet verbalt under misshandeln, de kallas för hora, eller får höra att ”du ska veta att ingen älskar dig” eller ”du är helt värdelös”.

Det är i hemmet misshandeln sker och vanligtvis är det pappan som slår. Det förekommer också att båda föräldrarna är förövare, eller att mamman, en styvpappa eller en pojkvän slår. Och inte sällan vet den ena föräldern om att den andre slår, men väljer att inget säga eller göra.

– För barnet är det en signal på att föräldern som slår inte gör fel, vilket gör det svårt för barnet att söka hjälp även om det känner att misshandeln inte kan vara rätt, säger Jenny Ingårda.

Försöker förstå

I många fall upptas en stor del av de misshandlade barnens liv med att försöka förstå vad det är som händer. Att lägga skulden på sig själv blir för många ett sätt att förklara det våld de utsatts för.

– Ett barn sa i ett samtal med BRIS ”att nu förstår jag varför pappa slår mig, för han sa att han inte älskar mig”, säger Andreas Thander.

Barnen berättar om föräldrar med alkohol- eller missbruksproblem, om föräldrar med psykiska problem, eller om stressade föräldrar. Familjen kan till exempel ha ekonomiska bekymmer på grund av arbetslöshet, vilket påverkar hela familjen, fortsätter Jenny Ingårda. Även vuxna som vanligtvis inte skulle kunna tänka sig att slå, hamnar i situationer som de inte kan kontrollera. Det är väldigt mycket frustration och ilska som går ut över barnen.

– Ändå älskar barnen sina föräldrar och

” Att lägga skulden på sig själv blir för många ett sätt att förklara det våld de utsatts för.

så att föräldrarna kan vara stolta över dem” som Jenny Ingårda uttrycker det. Vissa satsar all sin energi på skolarbetet, eftersom de blir sedda och får lugn och ro. För några blir ett

husdjur som kan trösta en livlina, medan andra blir aggressiva och utagerande. Internet har för många blivit en väg för att hantera sin sorg.

– Internet har blivit ett verktyg där man kan vara anonym och träffa andra som befinner sig i samma situation. På nätet kan man hitta tröst

försvarar föräldrarna om någon utomstående skulle säga något negativt om dem.

Barnen och ungdomarna försöker att hantera sin livssituation på olika sätt. En del av barnen reagerar på våldet med att söka ständig bekräftelse från vuxna, de försöker att ”vara så bra barn som möjligt

att ”vara så bra barn som möjligt” som Jenny Ingårda uttrycker det. Vissa satsar all sin energi på skolarbetet, eftersom de blir sedda och får lugn och ro. För några blir ett

husdjur som kan trösta en livlina, medan andra blir aggressiva och utagerande. Internet har för många blivit en väg för att hantera sin sorg.

– Internet har blivit ett verktyg där man kan vara anonym och träffa andra som befinner sig i samma situation. På nätet kan man hitta tröst

”pappa tryckte in en trasa i munnen på syrran och slog henne tills hon erkände”

”jag minns att pappa slog mig så hårt i magen och att jag blev så rädd att jag kissade på mig. Sen jag var 6 år har han slagit mig, knuffat mig in i väggen och sånt”

”Jag orkar inte vara tyst mer, jag måste få berätta för någon. Det är svårt att vara ensam om allt jag varit med om”

”Jag önskar att jag vågade berätta, men det är inte lätt, fårarna kommer hela tiden. Jag bär på så många svåra saker”

”Jag vill inte att pappa ska slå mig något mer. Jag vill bara ha en vanlig pappa. Ibland är han väldigt snäll, men precis nyss slog han mig”

”Han har slagit mig hela min uppväxt. När som helst, men mest när jag säger ifrån. Han har ett dåligt ordförråd och kan inte försvara sig när vi grälar. När han känner sig i underläge slår han mig”

”Mamma säger att jag inte är älskvärd och slår mig när hon själv mår dåligt”

FORTS PÅ NÄSTA UPPSLAG

och muntra upp andra, säger Jenny Ingårda.

Alla klarar inte av att upprätthålla den energi som krävs för att hänga med i skolan, eller för att skapa kamratrelationer. Blåmärken döljs med kläder och genom att inte vara med på skolgymnasstiken. Ängest dämpas genom att skada sig på olika sätt. Många ljuger om hur de har det för sina vänner och tar aldrig med sig vänner hem, eftersom de inte vet hur hemsituationen ser ut dag från dag.

– När jag läste barnens berättelser blev det tydligt hur ensamma de upplever sig vara. De har svårt att se någon utväg, och blir till slut sin egen vägledare, säger Andreas Thander.

Utanför hemmets väggar är de allra flesta tysta. En av anledningarna till att barn inte berättar är rädslan för vad som då kommer att hända med syskonen. En del tar på sig misshandeln så att andra i familjen inte ska bli slagna och resonerar ”att det inte blir bättre om jag berättar, nu är det i alla fall bara jag som blir utsatt”.

– Andra har blivit hotade att de kommer att bli familjehemsplacerade om de berättar. Eftersom det skulle innebära att de då inte får träffa sina syskon, resulterar det i att barnet gör allt för att hålla ihop familjen, berättar Jenny Ingårda.

Inte tagna på allvar

En del av barnen har försökt att berätta om misshandeln för någon vuxen de känner, det kan vara en familjemedlem eller en vuxen utanför familjen. Men barnen har inte blivit trodda på, eller tagna på allvar, vilket lett till att barnens försök till vidare hjälp hos andra vuxna har avtrubbats.

– Barnen blir naturligt nog besvikna, tysta och

nedslagna av att ingen lyssnar. Men de fortsätter ändå att hoppas på att någon ska upptäcka att de mår dåligt, att någon ska fråga och bry sig, förklarar Andreas Thander.

För många barn som kontaktar BRIS om misshandel är samtalet eller mejlet det första steget till förändring. De allra flesta har väntat länge med att ta kontakt och har många gånger funderat själva kring en lösning. Att kontakta BRIS

är att ta första steget till att göra familjens hemlighet offentlig, ett steg som är så stort att det först måste provas med någon som barnet kan vara anonym med.

Barnet behöver inte vara rädd för att den som han eller hon pratar med på BRIS ska göra en anmälan, för oftast är det inte det som barnet vill ska hända utan denne vill, som ett första steg, berätta om sin situation, förklarar Jenny Ingårda. Många tvekar att ta kontakt med skolkurator eller någon annan vuxen eftersom de hört historier om vad som då kan hända.

– Barnet har till exempel en vän som berättat om sin situation för skolkuratoren, som i sin tur kontaktat föräldrarna, vilket lett till att vännens situation har förvärrats. Eller så har samtalet lett till att vännen har blivit familjehemsplacerad, och det vill inte barnet som kontaktar BRIS, det är ett för stort steg, säger hon.

Fysisk misshandel

► Antal barnkontakter till BRIS som handlade om fysisk misshandel var under år 2008 1 857 stycken. Det var 8,5% av alla kontakter, en smärre ökning från förra året.

Vad barnet däremot vill är att få berätta för någon vuxen som klarar av att ta emot berättelsen, hela samtalet. De vill att den vuxna ska fortsätta fråga, fortsätta vara nyfiken, trots att barnet kanske gråter. Det viktiga för barnet är inte att hitta den vuxna som kan ställa allt i ordning, utan att bli trodd.

Samtal förändrar

Samtalet får nästan en magisk effekt för ett barn som inte tidigare har fått möjlighet att berätta, säger Andreas Thander.

– Varken vi eller barnet vet garanterat vad som kommer att ske om barnet väljer att berätta, men vi kan tillsammans leta efter olika vägar att gå för att få stöd och hjälp, förklarar han.

Om barnet vill kan ett BRIS-ombud ringa till socialtjänsten i barnets hemkommun för att höra vilka åtgärder de skulle vidta om barnet väljer att berätta om misshandeln. Då kan barnet smälta vilka konsekvenser berättandet kommer att medföra innan det går vidare.

Trots att barnen ofta befinner sig i mycket utsatta och allvarliga situationer finns där ändå en enorm styrka och hopp. Bara att barn är så modiga att de vågar kontakta BRIS är något som både Andreas Thander och Jenny Ingårda förundras över.

– Vissa barn har pratat både med skolkuratoren och med socialtjänsten men inget har hänt. Ändå ger de inte upp, utan ringer oss och ber oss förmedla deras behov. De här barnen har en otrolig styrka som är utöver det vanliga, konstaterar Jenny Ingårda. **B**

”Internet har blivit ett verktyg där man kan vara anonym och träffa andra som befinner sig i samma situation.

”I hela mitt liv har pappa slagit mig. Jag har berättat för några vuxna jag känner, men de tror inte på mig. När kompisar frågar hur jag mår, så orkar jag inte förklara, så jag ljuger och säga att allt är okej. Annars blir det nog ännu värre menar mamma”

”de kommer bara att starta en utredning som säkert göra saken värre”

”Hatar att vara hos pappa när han dricker, jag känner mig rädd. Han slår mig och min syster när han är full, vilket han är ofta”

”Nu vet jag varför pappa slår mig. För när han är full har han sagt att han inte älskar mig”

”jag gör saker jag inte borde göra med mig själv, men jag orkar inte mer. Jag har skärt mig fast jag egentligen inte vill. Nu känns det som om jag bara vill dö”

”Jag håller händerna under hett vatten för att slippa gråten och ångesten”

”Även om jag äskar pappa är jag rädd för att gå hem. Jag såg när lillasyrren fick stryk av pappa och har sedan dess haft en klump i magen. Tror ni det kan hända igen? Jag är rädd”

”Jag orkar inte vara tyst mer, jag måste få berätta för någon. Det är svårt att vara ensam om allt jag varit med om”

När en polisutredning sätts igång vid misstanke om våld mot barn, visar det sig inte alltför sällan att barnet försökt att berätta för andra vuxna, men att de inte vågat föra barnets berättelse vidare och misshandeln har kunnat fortsätta. För att utsatta barn ska kunna få hjälp så snabbt som möjligt måste därför vuxna våga ställa frågor till barn vi misstänker far illa, och vi måste våga stå kvar och lyssna, säger Ulrika Elmgren, polis och förhørsledare av barn.

Misshandel svår att bevisa

BARNEN BERÄTTAR OM örfilar, om slag med pinnar och bälten eller att de boxas i ryggen och i magen. Det är också ganska vanligt att de berättar om att de blir slagna med köksredskap, som trä-slevar. Vissa familjer har speciella redskap som är bestraffningsredskap och som barnen vet var de ligger, säger Ulrika Elmgren, polis, förhørsledare av barn och ledamot i BRIS Väst styrelse.

Hon har i många år arbetat med familjevåld och ungdomsbrott och har inom polisyrket utbildat sig som förhørsledare av barn, vilket gav henne specialistkompetens år 2006. Sedan våren 2008 arbetar hon som

BTEXT Cecilia Nauclér
FOTO Anna Rehnberg

en av två förhørsledare av barn på Barnhuset i Göteborg. Under oktober månad förhörde hon och hennes kollega 40 barn och de ser en markant ökning av anmälningar av misshandlade barn, något som också bekräftas av Brottförebyggande Rådets (BRÅ) statistik.

– Jag tror bland annat att skolor och förskolor har börjat anmäla uppfostringsmisshandel av barn från andra kulturer. Tidigare har skolan varit motvillig till att anmäla och sett genom fingrarna, eftersom de inte har velat stöta sig med familjen, säger Ulrika Elmgren.

Utbildningar och information om våld mot barn och barnperspektivet är en bidragande orsak till att skol- och förskolepersonal har blivit mer villiga att lyssna på barnen, vilket i sin tur har lett till att anmälningsbenägenheten har ökat.

– Åldern på barnen i anmälningarna är vanligtvis från 5 till 12 år. De är fortfarande för små för att förstå att deras berättelse kan leda till en polisutredning, så det är lättare för dem att berätta för skol- eller dagispersonal att de blir slagna hemma än vad det är för äldre barn.

Föräldrar bortförklarar

Misshandeln är dessvärre ofta svår att bevisa i en rättegång. Den sker bakom hemmets stängda dörrar, vittnen saknas och föräldrarna erkänner sällan utan förklarar blåmärken eller brutna armar med att de av olika anledningar varit tvungna att hålla fast barnet.

Ofta visar utredningen att barnet på olika sätt försökt att få hjälp, eller att det funnits andra signaler på att allt inte står rätt till hemma.

– Vid förhör kan en lärare berätta att barnet har sagt att det blivit slaget hemma, men att läraren inte vågat ta det vidare. Eller så har barnet kommit in på akuten med skador och föräldrarna har två helt olika versioner på hur skadorna uppkommit, men ändå har vårdpersonalen inte anmält familjen.

Samrådsmöten

Till Barnhuset kommer de flesta anmälningarna från socialtjänsten, sjukvården och skolor. Två gånger i veckan har Barnhusets personal samrådsmöten där barnpsykiater, psykolog, barnläkare, socialsekreterare, polis och åklagare diskuterar hur de ska hantera pågående utredningar och oidentifierade ärenden, det vill säga anmälningar som ännu inte tagits upp för utredning.

– En fyraåring kan ha sagt något på sin förskola som har lett till en anmälan till socialtjänsten. Men socialtjänsten kan vara rädd för att en polisanmälan ska leda till att familjens förtroende till socialtjänsten skadas, och att dörren då stängs helt.

När barn förhörs är det bara barnet och förhørsledaren som är närvarande i förhörsrummet. I ett medhörningsrum följer åklagare, polis eller civilutredare och socialtjänsten vad som sägs.

– Det kan vara så att barnet berättar något under förhöret som gör att de måste agera på

► en gång, till exempel att barnet och dess syskon måste omhändertaras akut och då är samarbetet mellan åklagare, polis och socialtjänst A och O för att barnet inte ska fara mer illa.

När Ulrika Elmgren förhör barn inleder hon med att förklara vad samtalet går ut på. Efter det kommer kontaktfasen där barnet får berätta om en händelse, vilken som helst, för att hon ska kunna se om barnet har förmåga till detaljerade berättelser. Många gånger kan barnen berätta väldigt färgrikt om en födelsedag eller något annat roligt, men kan inte svara på direkta frågor om misshandeln.

– Jag förhörde en pojke på 13 år som under det första förhøret beskrev olika händelser oerhört målande, men när jag ställde frågor om misshandeln kom ingenting. Han visade med hela sitt kroppsspråk att han inte ville berätta. Men efter några gånger började han berätta om att han bland annat tvingats svälja grus och fått huvudet nedkört i toalettstolen. Efteråt kunde hans advokat använda pojkens motvilja till att berätta om misshandeln som ett bevis för hur svår upplevelsen var för honom.

Under förhøret kan barnet välja själv hur det vill sitta eller vara i rummet. En del barn ligger på golvet, andra sitter bakom förhørsrummets fätölj. En del barn vill ha kroppslig närhet och sitter i knäet eller håller henne i händerna.

– En pojke tog tag i mina kinder med händerna och storrade mig rakt i ögonen när han berättade. Jag har ju fördelen av att ha en psykolog närvarande i medförhørsrummet och hon förklarade för mig efteråt att det var hans sätt att testa om jag orkade vara kvar och lyssna på hela berättelsen.

Många barn visar känslor under förhøren, men inget har varit aggressivt efteråt. En del tonårsbarn som berättat något svårt kan få ett utbrott och rusa ut ur rummet, men i princip alla barn säger ja till att komma tillbaka för att svara på fler frågor.

– Jag märker också, vilket barnen bekräftar, att det ofta känns skönt och bra för dem när de fått berätta.

Vissa barn berättar aldrig något under förhøren. Ulrika Elmgren tror att det bland annat beror på att många barn är hotade av sina föräldrar innan de kommer. En del säger rent ut att ”pappa har sagt att jag inte får säga något”.

– De vill säkert berätta och de vill ha stopp på misshandeln, men de vill inte att föräldern ska komma i fängelse, eller att de ska tvingas bo hos någon annan. De vill ha kvar det som är bra i familjen.

Barn som berättar om misshandeln känner en stor skuld eftersom de medverkar till att familjen splittras, fortsätter Ulrika Elmgren. Men värst är det för de barn som berättar, men där ärendet läggs ned.

– Barnet blir en svikare som berättat om familjens hemligheter. Det är väldigt svårt att komma tillrätta med den problematiken och hjälpa det barnet.

Andra uppfostringsmetoder

Den stora frågan är dock vad som egentligen hjälper barnet långsiktigt. Barnet vill ha sin familj kvar och Ulrika Elmgren känner sig själv kluven till om att döma en förälder till fängelse verkligen hjälper familjen.

– De här familjerna behöver stöd och hjälp för att förstå att våld är fel. Många föräldrar behöver hjälp med att hitta andra uppfostringsmetoder, för de vet inte hur de ska kunna uppfostra barn utan slag.

Men den absolut viktigaste lärdomen Ulrika Elmgren har med sig från alla förhör är att vuxna måste börja våga ställa frågor till barn som vi tror mår dåligt.

– Jag frågar alltid varför barnet inte har sökt aktivt hjälp hos någon vuxen och nästan alla svarar ”ingen har frågat rent ut som du gör och jag ljugar inte om någon frågar mig!”. De är väldigt noga med att poängtera det.

Istället för att vuxna ska bli rädda när barn börjar berätta så ska vi vuxna känna oss utvalda och stolta. Och vi ska inte gå som katten kring het gröt, utan ställa raka och vanliga frågor till barnet. En

bra fråga för att få ett barn att börja berätta är ”hur kände du då?” fortsätter hon. Då kan barnet berätta att det kanske kände sig ledset och så rullar samtalet vidare.

– Det är bara att jämföra hur man pratar med sina egna barn. Om de berättar om något jobbigt som hänt, så frågar vi vad han eller hon gjorde sen, om de kunde gå till någon vuxen och så vidare. Samma sak gäller med andra barn, även här måste vi våga stå kvar och lyssna. **B**

” En pojke tog tag i mina kinder med händerna och storrade mig rakt i ögonen när han berättade.

När utsatta barn och unga söker hjälp uppstår ofta en sköld som hindrar och försvårar så att barnet inte får den hjälp han eller hon behöver. Ett sätt att komma runt problemet är att ställa rätt frågor och noga lyssna på barnets berättelse.

SKÖLD

som förhindrar hjälp

BTEXT Mette Hultgren
FOTO Johan Bergling

IBRIS KONTAKTER med barn och unga framkommer det att det finns olika hinder, en slags sköld mellan barnet och den som han eller hon söker hjälp hos, som försvårar, förhindrar eller reducerar möjligheterna till att ge rätt hjälp. Både barnet självt, den som ska ge hjälp och föräldrarna, bidrar till att bygga upp skölden på olika sätt.

– Alla barn, precis som vuxna, känner naturligt ett motstånd mot att söka hjälp och berätta om en utsatt tillvaro. Men när barnen behöver söka hjälp upplever de ofta att de inte blir lyssnade på eller trodda, säger Karin Johansson, utredare inom BRIS.

Dessutom känner de ofta skam över den situation de befinner sig i. Många barn tycker att ►

► det är svårt att berätta om sin situation när de sitter ansikte mot ansikte med en person som de inte känner eller som de inte hunnit bygga upp förtroende för. En del av förklaringen till det bristande förtroendet ligger i att barnet känner till socialtjänstlagens anmälningskyldighet som är till för att skydda ett barn som far illa.

– Men den här skrivningen, att man omedelbart ska göra en anmälan om man misstänker att ett barn far illa, leder ibland till att man inte hinner bygga upp ett förtroende och en stabil relation innan det görs en anmälan. Och många gånger är det kanske främst en stödkontakt som barnet vill ha, säger Karin Johansson.

Därför uppger flera barn att de medvetet undanhåller en del av de hemsaker som de utsätts för i syfte att kunna behålla kontakten med den de har sökt hjälp hos. Ofta handlar det om barn som har varit föremål för tidigare utredningar eller så har man hört om anmälningsplikten från kompisar.

Motstridiga bilder

Liksom barnen känner föräldrarna ofta skam över att inte klara föräldrarollen och agerar därför för att skydda familjehemligheten. Föräldrarna kan bidra till skölden genom att förklara hur verkligheten ser ut ur ett helt annat perspektiv än barnets. Många gånger vill man dölja de svårigheter som finns i en familj. Flera barn uppger i sina kontakter med BRIS att de upplever att föräldrarna förvränger sanningen och är trevliga mot till exempel socialtjänstemannen. En del barn uppger att de inte vågar berätta för socialtjänsten eller BUP om hur de har det på grund av hot eller påtryckningar från föräldrarna.

– Hemma får barnet ofta höra att det som händer hemma ska stanna inom familjen. En del föräldrar utfärdar direkta hot om stryk eller in-dragna rättigheter om barnet berättar för någon

” Våldigt mycket som man tänker ska hjälpa görs över huvudet på barnet. Det är väldigt obehagligt för barnet som upplever att det förlorar kontrollen över vad som ska hända.

utomstående om vad som sker innanför hemmets dörrar, säger Karin Johansson.

Barnen uppger ibland att de upplever att föräldern och hjälparen står på samma sida och då lämnas barnet utanför vilket också bygger upp hinder som gör det svårt för barnet att våga berätta.

Flera barn uppger också i kontakterna med BRIS att de inte fått möjlighet att tala enskilt med till exempel tjänstemannen på socialtjänsten eller behandlaren på BUP och därför inte vågat berätta om den verkliga situationen eftersom föräldrarna är närvarande i mötet.

Sviket förtroende

Relativt ofta uppger barn att de känner sig svikna eller förrådda av skolkuratorer, skolsköterskor eller lärare som ibland kontaktar föräldrarna efter samtal med barnet.

– De som ska hjälpa barnen har till viss del till arbetsuppgift att skapa en arbetsallians med föräldrarna för att kunna hjälpa barnet. För så länge en kontakt med till exempel BUP bygger på frivillighet så har föräldern ett val att delta eller inte. Därför blir relationen till föräldrarna också viktig för den som ska hjälpa, säger hon.

Men för barnen kan det vara snudd på en katastrof när de inte kan lita på att det de säger stannar hos den som de berättar för. Många gånger har skolkuratorer eller andra svårt att förstå att de kan ställa till det så mycket genom att kontakta föräldrarna. Men där måste den professionella ta hjälp av barnet, som får vägleda om man ska ringa hem till föräldrarna eller inte.

– Våldigt mycket som man tänker ska hjälpa görs över huvudet på barnet. Det är väldigt obehagligt för barnet som upplever att det förlorar kontrollen över vad som ska hända, säger Karin Johansson.

Hon menar att bristande erfarenhet och okun-

skap ligger bakom, att den som ska hjälpa barnet har svårt att förstå att barnet kan ha det så svårt. Och bilden av hur barnet har det kan många gånger grumlans av föräldrarnas beskrivning.

Språket hindrar

Ett annat hinder är att den som ska hjälpa barnet inte alltid förstår hur allvarligt det är när barnet försökt beskriva sin livssituation med egna ord.

– Barnet upplever sig ha berättat hur det är men det har inte uppfattats som så allvarligt av hjälparen. En del barn kan till exempel säga att ”mamma är dum” eller att ”pappa är arg”. Dum eller arg kan väl vilken förälder som helst vara, men bakom orden kan det dölja sig en form av våldigt allvarlig utsatthet, säger Karin Johansson.

Hon poängterar att den hindrande skölden ser ut på ungefär samma sätt oavsett vilken form av utsatthet det handlar om. För att överkomma hindren så krävs det både att de som ska hjälpa barnen blir medvetna om de olika hindren men att de också har användbara verktyg.

– Jag tror att man måste ha till exempel en intervjumall och ett batteri med följdfrågor. En sådan mall skulle till exempel socialstyrelsen kunna utforma som täcker in alla områden av utsatthet som man helt enkelt bockar av och till det kopplar man ett batteri av följdfrågor. Det viktiga är att man inte får utgå från att man vet hur barnet har det, utan att man frågar sig fram, säger Karin Johansson.

Barn vill att man ska ställa frågor, i synnerhet när det handlar om svåra situationer.

– Barn känner sig trygga när man som vuxen visar att det här inte är svårt för mig att prata om. Att vuxna frågar underlättar för barnen, man kan inte sitta tyst och humma, då känner sig barn väldigt obekväma, säger hon. **B**

► FRÅN DISKUSSIONSFORUM

Huvudinlägg

Hej jag är misshandlad av mina föräldrar o soc vägrar göra nått åt saken när jag berättade, jag är misshandlad av nära killar i skolan oxå jag är trött på de o jag skär mej för att må bra men de funkar inte ... jag tänker ta självmord snart om jag inte hamnar på ett fosterhem för om nån pratar me mina föräldrar så bryr dom sej inte dom lixom skiter i de o bli mer o mer aggressiva o slår mej mer o mer va ska jag ta mej till??finns de ingen som kan ta mej ifrån min familj??elr måste jag ta självmord innan dom förstår att de e allvar??elr hamnar på sjukhus??snälla skriv !!

Svar

Hej Söt nos. Vad hemskt, jag gråter för att du ska behöva ha det så här, jo det är sant, jag skulle vilja vara vid din sida och skydda dig från dina föräldrar. Du är värdefull, snygg, meningsfull, underbar och vacker. Prata med kura-torn. TA INTE SJÄLVMORD!!! Ha det bäst

Svar

Hej du. För det första, är du misshandlad har Socialen skyldighet & polisanmäla det. Vägrar dom göra det, så anmäl själv. Snälla du, skär dig inte, jag slutade för 4-6 månader sen ungefär, & jag har inte prövat skära mig själv sen dess. Det hjälper bara stunden, det hjälper inte problemet. Problemet lös inte av sig själv, man måste ta tag i det & vilja lösa det. Många kramar

FNs KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER

Artikel 3: Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet

Artikel 19, § 2: Sådana skyddsåtgärder bör, på det sätt som kan vara lämpligt, innefatta effektiva förfaranden för såväl upprättandet av sociala program som syftar till att ge barnet och dem som har hand om barnet nödvändigt stöd, som för andra former av förebyggande och för identifiering, rapportering, remittering, undersökning, behandling och uppföljning av fall av ovan beskrivna sätt att behandla barn illa samt, om så är lämpligt, förfaranden för rättsligt ingripande.

De som inget .. säger större problem

BTEXT Mette Hultgren
FOTO Johan Bergling

Det finns en rad hinder som försvårar eller förhindrar att utsatta barn får den hjälp de behöver. Men ett större problem är alla de barn som överhuvudtaget inte kommer till tals menar Sten Lundqvist, verksamhetschef vid Barn- och ungdomspsykiatriens specialenheter i Stockholm.

ATT DET FINNS olika typer av hinder i kontakten mellan ett utsatt barn och den som ska hjälpa barnet är ett känt problem, enligt Sten Lundqvist, verksamhetschef vid Barn- och ungdomspsykiatriens (BUP) specialenheter i Stockholm. Han tror att de psykologiska hinder som finns är betydligt värre än de eventuella juridiska hindren, det vill säga att anmälningsskyldigheten i viss mån kan bidra till att en del barn inte ger hela bilden om vad de utsätts för.

– Det finns i dag alltför många barn som far illa som vi inte ens har kännedom om, och det är

► ett långt större problem än att de som vi ändå har kontakt med på ett eller annat sätt inte kan berätta allt, säger han.

Orsakerna till att barn inte vågar eller kan berätta är flera, anser han. Barn som är med om hemska saker i familjen vill inte gärna berätta om det för att de skäms och för att det är pinsamt. De flesta barn är dessutom lojala mot sina föräldrar, de är rädda och osäkra och de tror oftast att de är ensamma om sin situation.

Aldrig mot barnets vilja

Som behandlare måste man skapa en tillitsfull relation till barnet och han anser att socialtjänstlagens skrivning om att "genast anmäla till socialnämnden" om ett barn far illa kan försvåra en behandlingssituation. Inom BUP Stockholm har man en uttalad policy som går ut på att om man behöver göra en anmälan vid misstanke om att ett barn far illa, så ska barnet om det är möjligt,

informerar först. När han själv får en fråga från ett barn som han möter i fall han kan lova att allt som sägs stannar dem emellan svarar Sten Lundqvist "att det beror på vad som sägs".

– När man väl konstaterar att "så här kan du ju inte ha det" så är

det i allmänhet inga svårigheter att få barnet med sig, det är väldigt sällan som vi gör en anmälan mot ett barns uttryckliga vilja.

Dock undrar han om det kanske vore det bättre om lagen ändrades, så att man inte skulle vara skyldig att göra en anmälan genast, vilket skulle ge mer tid för samtal innan en anmälan görs.

– Men jag kan också tänka mig att det skulle kunna leda till väldigt svåra överväganden. Risken finns att man då inte anmäler innan man själv har utrett barnet, vilket är vanskligt, och dessutom skulle det kunna motverka ett av syftena med anmälningsskyldigheten, nämligen att samhället snabbt sätter stopp för det som pågår.

Bristande fantasi

Ett annat hinder mellan barn och de som ska hjälpa tror han beror på att vuxna inte kan föreställa sig vilka hemskheter ett barn verkligen utsätts för inom familjen.

– Det handlar inte om att vi skulle vara mer lojala mot föräldrarna, snarare om bristande fantasi. Barn som far riktigt illa har som regel inga specifika symtom, de flesta barnpsykiatriska symtomen är universella, därför kan det vara svårt att bedöma vad det aktuella barnet verkligen utsätts för.

Barn som kontaktar BUP och vill träffa en behandlare utan föräldrarnas närvaro brukar ges den möjligheten i Stockholm. Enligt föräldrabalken har föräldrar i princip rätt till att få veta det mesta som rör barnet. Men någon gång under tonåren anses barn, enligt olika lagar, nå en mognad där de tros kunna ta ansvar för sin utveckling och där deras integritet ska respekteras.

– Exakt var gränsen går är naturligtvis individuellt. Vår grundregel är att yngre tonåringar och barn behöver ha med sina föräldrar men vi brukar alltid ge barnen en chans att träffa oss utan föräldrar om de vill det, säger Sten Lundqvist. **B**

Hur ska ett barn som utsatts för våld och övergrepp kunna gå vidare?
 Professionell hjälp spelar en viktig roll, men inte istället för samtal med någon vuxen i barnets närhet, utan också, svarar BRIS-ombudet Petter Iwarsson.
 Vanliga samtal med en vuxen är ofta ovanliga och väldigt underskattade.

BTEXT Cecilia Nauclér
 FOTO Johan Bergling

Samtal

- ett första steg mot förändring

GENERELLT NÄR MÄNNISKOR ber om hjälp, både barn och vuxna, så vill vi ha en förändring, men vi vet inte vad vi ska göra för att få fatt på den förändringen, säger Petter Iwarsson, BRIS-ombud.

– Sen tror jag barn och ungdomar möjligtvis signalerar på andra sätt att de behöver hjälp än vad vi vuxna gör, fortsätter han.

Petter Iwarsson menar att för att kunna hjälpa och stödja barn och unga måste vuxna först och främst skapa möjligheter för barn att berätta på sitt sätt, och i sitt tempo.

– En del barn som vänder sig till BRIS har väldigt allvarliga problem, medan andra har problem som är stora för dem, men där man som vuxen inte blir lika orolig. Till exempel "hjälp, jag har aldrig haft en kille" eller "hjälp, jag vill bli kär". För att veta hur vi ska kunna stödja måste vi skapa miljöer där barn kan berätta.

Många barn med allvarliga problem väntar länge med att be om hjälp. Orsakerna är många,

som att barnet kan vara rädd för bestraffning om det berättar, oro över att förråda sin familj eller oro för att samtalet inte ska hjälpa, att det inte ska leda till att situationen förbättras. Petter Iwarsson beskriver det som ett slags önsketänkande; barnet vill ha hjälp samtidigt som ingen ska få veta hur han eller hon har det. Men allt eftersom tiden går, kommer barnet ofta till insikt om att situationen sällan eller aldrig blir bättre bara av att ingenting göra. Bubb- lan av ensamhet som barnet lever i behöver spricka.

– Jag tror att det nästan all-

► tid är så att ett av de första stegen mot hjälp är att sätta ord på sin situation tillsammans med en vuxen som har modet att möta berättelsen.

Den amerikanske professorn i medicinsk sociologi Aaron Antonovsky menade att människor behöver göra svårigheter begripliga för att kunna hantera dem. Han utvecklade den salutogena teorin, vilket innebär att man i samtalet lägger fokus på de faktorer som ger människor god hälsa - begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.

– Många av de barn som kontaktar BRIS beskriver en brist på förståelse för vad som händer i familjen. *"Min mamma dricker, kan jag få henne att sluta?"*. De saknar begripligheten. Barnen vet inte heller hur de ska kunna ta sig vidare, eller vilken hjälp

som finns att få, de saknar hanterbarheten. Och många av barnen saknar meningsfullheten – de tror inte att det kan bli bättre.

De här tre delarna menar Petter Iwarsson tydliggör de vuxnas uppdrag. Vuxna kan hjälpa barnen att förstå såväl sina känslor som sitt sammanhang – skapa begriplighet. De kan söka inre och yttre resurser hos barnet och på det sättet tydliggöra hanterbarhet samt förmedla hopp om att förändring är möjligt - skapa meningsfullhet. Och vuxna kan bidra med begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet och det är ingen liten sak, fortsätter Petter Iwarsson.

– De här tre delarna är en grund för att ge redskap åt barnen att gå vidare och det kan ske i relationen med en vuxen, till exempel i samtalet med BRIS eller med en lärare. Vanliga samtal med vuxna är ovanliga och väldigt underskattade.

Det kan vara svårt att se hur ett barn som blir misshandlat ska kunna hitta en hanterbarhet i att bli slagen. Petter Iwarsson framhäver att hanter-

barheten inte handlar om att barnet ska stanna kvar i en situation som är skadlig, tvärtom. Men att kunna förstå vad som händer, förstå sig själv och sitt sammanhang och därmed att skapa just

begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet är oerhört viktigt för ett barns självkänsla. I synnerhet som barn som utsätts för våld och övergrepp skuldbelägger sig själva.

– Även förövaren skuldbelägger barnet, vilket gör barnet dubbelt utsatt.

Verktygen är inte bara en hjälp åt barnen, de är också ett stöd för den vuxne som barnet talar med, oavsett om personen arbetar professionellt med barn, är fritidsledare eller en förälder. För, poängterar Petter Iwarsson, en förutsättning för att den vuxna ska våga vara närvarande i

mötet med barnet och våga lyssna, krävs att den vuxne känner sig trygg och känner att han eller hon har något att bidra med i samtalet.

Den vuxne samtalspartnern behöver alltså inte alltid vara en utbildad terapeut eller psykolog. Vikten av människor som står barnet nära som vänner, lärare, fritidsledare eller förälder, är till och med ofta underskattad menar han. De kan ge värme och bekräftelse vilket är en förutsättning för att en förändring ska kunna vara möjlig. Men för att barn och familjer med allvarliga problem ska kunna hitta en långsiktigt fungerande förändring, krävs även hjälp av professionella.

– I terapeutens eller en psykologens uppdrag ligger att ta emot barnets berättelse och sätta den i ett större sammanhang, vilket ofta upplevs som en befrielse för barnet. Men som sagt inte istället för, utan också. Alla vi vuxna, oavsett i vilket sammanhang vi befinner oss, är viktiga. Vi får inte glömma det. **B**

Petter Iwarsson

► Som BRIS-ombud har Petter Iwarsson skrivit boken "Samtal med barn och ungdomar – erfarenheter från arbetet på BRIS" som riktar sig till alla vuxna som möter barn och ungdomar i sin vardag, professionellt eller på fritiden. Boken går att beställa via Gothia Förlag, www.gothiaforlag.se. Petter kan också anlitas för utbildning och föreläsning just på temat samtal med barn och ungdomar. Frågor och bokning kan ske till mejladress: petter.iwarsson@bris.se

”Många av de barn som kontaktar BRIS beskriver en brist på förståelse för vad som händer i familjen.

Det började år 1971...

ÅR 1971 UPPRÖRDES Sverige av ett fall av barnmisshandel med dödlig utgång: en treårig flicka hade blivit ihjälslagen av sin styvfar i en lägenhet i Täby för att hon kissat på sig. Modern ingrep inte. Barnboks-författarinnan och barnteveproducenten Gunnel Linde och journalisten och debattören Berit Hedeby tog initiativ till en mindre utställning på Kulturhuset i Stockholm med foton från Rättsläkarstationen.

– Det var avskyvärda bilder på sönderslagna barn och hemska berättelser om deras liv och död. Vi lade fram ett block och skrev att vi ska starta en förening för att beivra barnmisshandel. Den som ville hjälpa till kunde anteckna sig där, berättar Gunnel Linde nästan 40 år senare.

Gunnel Linde

På några dagar var blocket fulltecknat och föreningen BRIS var ett faktum. BRIS växte fram som en kamporganisation med blåslampor riktad mot barnagens förespråkare och medlöpare. Trots att skolagan avskaffats år 1958 var kroppslig bestraffning i hemmet mot barn fortfarande en accepterad uppfostringsmetod. Christina Ålander Brasch är idag organisationens absoluta veteran som varit med på hela resan.

– Sjuttioalet var intensivt med mycket lobbying mot allmänhet, organisationer och

politiker, vilket ledde till att vi blev remissinstans. BRIS lyfte också hur fosterbarnen fick stryk och utnyttjades som arbetskraft, berättar hon.

BRIS jourtelefon, både för barn som för illa och för vuxna som kände till sådana barn, tog snabbt form. BRIS pionjärer ville vara en blåslampa mot ansvariga politiker och sociala myndigheter, som de ansåg agerade byråkratiskt och senfärdigt. De första barnsamtalet togs emot i en liten lokal i centrala Stockholm. En telefon, en jouransvarig och en styrelsemedlem som turades om att svara och anteckna – det var Barnens Hjälptelefon år 1971.

– Många av oss var lärare, socionomer och barnläkare, andra inte. Vi höll ett seminarium för både allmänheten och oss själva om barnmisshandel. Sverige var skakat och vi kom snabbt i motsatsförhållande till de sociala myndigheterna, minns Gunnel Linde.

– Då var det härligt att vara barnproducent på Sveriges Television. Jag och producenten Britt Olofsson gjorde en programserie för vuxna om myndighetsbeslut som hette ”Vad gör man?”. Vi gjorde intervjuer med handplockade personer,

först ut var socialminister Camilla Odhnoff, och frågade: ”Vad ska ni förändra?”. När vi fick lite tveksamma svar frågade vi: ”När ska det här vara färdigt?” Dom gjorde grimaser för att vi skulle stänga av kameran. Sedan slutade vi med att säga: ”Tack, då kommer vi tillbaks då!”

– Det var en underbar påtryckningsmöjlighet. Det var rafflande för man upptäckte vilken genomslagskraft teve hade. Då fanns det ju bara två kanaler och alla tittade!

Tillsammans med BRIS bidrog programserien till att barnmisshandel började uppmärksammas. År 1977 kom den parlamentariska ”barnens-rättsutredningen” och samma år genomförde BRIS, tillsammans med Rädda Barnen och Svenska freds- och skiljedomstolen, en utställning på Kulturhuset i Stockholm.

– Våld föder våld hette den och det var 13 seminarier med över tillsammans 60 000 besökare. Nu blev det aktuellt för socialchefer och jurister att reagera och justitiedepartementet ringde oss och undrade om vi ville vara med om en utredning av samtliga barnlagar!

Två år senare klubbades agaförbudet i Riksdagen och Gunnel Linde satt på läktaren och följde utslagsröstningen. Där fanns också Maranatapastorn Arne Imsen, som ända fram till sin död för ett par år sedan pläderade för föräldrars rätt till ”kärleksfull barnaga”.
– Lagen mot aga antogs med en majoritet av 259 röster mot sex och tre nedlagda och jag fick lust att räkna lång näsa! minns Gunnel Linde.

På sjuttioalet var det krävande att göra en anmälan för en privatperson. Då räckte det inte med att man misstänkte att ett barn blev slaget. Anmälaren måste våga agera som ett vittne, vilket gjorde det svårt för många som var grannar, vänner eller medlem av familjen. Dessutom skedde nästan all barnmisshandel, nu som då, inom familjen.

– Anti-aga lagen medförde ett ökat civilkurage bland allmänhet och skolor att rapportera barnmisshandel, berättar Christina Ålander Brasch, samma dag i november 2008 som media rapporterar att antalet anmälda misshandelsfall av barn upp till sex år ökat med 26 procent hittills under året.

– Det har länge varit ett vakuum där det talats om att det inte är lätt att vara förälder, men man får aldrig glömma att barnmisshandeln döljs så väl. Idag sker den mer bakom stängda dörrar, konstaterar hon.

Men problematiken är ”kluorig”, fortsätter Christina Ålander Brasch, eftersom barnen som blir slagna berättar för vuxna vad som sker, men ändå får misshandeln fortsätta.

– Kanske behövs en ny nationell informationskampanj med satsning på hårdare straff mot vuxna som slår, i kombination med krav på terapeutisk behandling, funderar hon.

Dåtidens BRIS drev också aktivt fall av barnmisshandel och engagerade sig i Barnavårdsnämndens arbete, vilket i bästa fall ledde till beslut enligt barnets önskan. På den tiden pratade de sociala utredarna i än mindre utsträckning med barn än vad som görs idag och vid skilsmässor ansågs inte att en domare behövde höra barnets åsikt.

Efter närmare 40 år i organisationen säger Christina Ålander Brasch att barnens berättelser om misshandel och övergrepp är detsamma då som nu, men att det har skett en attitydförändring.

– Förr visste barn att det var tillåtet att slå och de tyckte därför många gånger att de själva gjort sig förtjänta av stryk, medan barn idag ändå vet att det är fel, sammanfattar hon. **B**

BTEXT Gunnar Sandelin
FOTO Johan Bergling

Arbetet mot våld mot barn måste fortsätta

BRIS generalsekreterare Göran Harnesk har jourat i Barnens Hjälptelefon sedan han började på BRIS för snart tio år sedan. De hundratals samtal om fysisk misshandel som han har tagit del av är lika svåra, då som nu. Därför är det viktigt att debatten fortsätter.

– **DET ÄR JOBBIGA** berättelser om utsatthet och ensamhet där barnet både vill få ett stopp och skydda sin familj. Beskrivningarna är ofta detaljrika, som den med pojken som flera gånger fick gå ut i skogen och hämta en gren som skulle vara tillräckligt hård för att duga innan pappan slog, exemplifierar han.

Det gemensamma är att den fysiska smärtan nästan alltid beskrivs som sekundär, medan de mentala konsekvenserna biter sig fast. Göran Harnesk beskriver ett tillstånd som kan hålla den drabbade i ett livslångt grepp av ångest och frustration. Han förklarar att barnmisshandels karaktär tycks vara tidlös och beständig medan samhällets fokus går i cykler. Många reagerar med att säga ”det där har vi hört förut”, men för barnet som är inne i helvetet gäller ingen gårdag eller några statistiska perspektiv.

► –Jag har en känsla av att de barn som drabbas är ännu mer hjälplösa och ensamma idag. För tio år sedan var det lättare att hitta nätverk. Idag ser vi konsekvenserna av nedskärningar som inte har åtföljts av några upprustningar.

Det är svårt att säga om det har skett en ökning av barnkontakterna om fysisk misshandel under de 15 år som gått. Göran Harnesk menar att det mesta ändå pekar på

ett konstant flöde av organisationens kontakter med misshandlade barn. Det är bland annat därför som det är viktigt att debatten fortsätter och att BRIS vågar tala om en nollvision för slagna barn, hur realistiskt det än kan låta.

– Anti-aga lagen har 30 år på nacken och Sverige var ett föregångsland. Men vi kan inte bara sitta i soffan och vara stolta över vad som hände då. Vi måste jobba som om agaförbudet hela tiden var nytt, säger Göran Harnesk.

I det allmänna rättsmedvetandet är straffen för misshandel och övergrepp mot barn för låga, men BRIS jurist Olof Hülphers problematiserar den tesen. Barnmisshandel är ofta ett komplext juridiskt problem och

Straff för barnmisshandel

► Brottsbalkens bestämmelse om straff för fysiskt våld mot barn utgår från anti-aga lagen i föräldrabalken och omfattar kroppslig bestraffning och annan kränkande behandling. Straffet varierar från böter till upp till tio års fängelse beroende på hur ringa eller grov misshandeln bedömts vara. För våld mot barn med dödlig utgång är straffet lägst sex år för dråp och högst livstid för mord. Förälders oaktsamhet kan leda till böter respektive fängelse beroende på kroppsskadans art. Vållande till annans död renderar högst två års frihetsberövande.

rättssäkerheten kräver att domaren följer det lagen föreskriver. Ord står emot ord när det gäller våld inom familjen och ofta finns det inga vittnen. Bedömningen är också beroende av den tekniska bevisföringen.

Däremot kan effekter bli mätbara om lagstiftning skärps, menar Olof Hülphers.

– År 2005 kom en skärpning av sexualbrottslagstiftningen där bland annat våld-

täkt mot barn gavs en strängare definition. Nu ser vi förändringarna i form av fler anmälningar och fällande domar, säger han.

Olof Hülphers efterlyser bättre tidiga stödåtgärder riktade mot de barn som på olika sätt är offer för föräldravåld eftersom sådant är särskilt svårt för barnet att berätta om. Därför vill han att samhällets resurser ska sättas in innan det sker en anmälan.

– Barn som har fyllt 15 och ska vittna om våld mot ett syskon ses inte som brottsoffer när det gäller själva vittnesmålet. Som sådana skulle de få tillgång till mer stöd. Det är också en fråga om bevisföring och därför måste BRIS arbeta för att vidga brottsofferbegreppet, säger Olof Hülphers. **B**

B TEXT Maja Aase
FOTO Martin Magntorn

Det finns barn som kontaktar BRIS som inte har varit i skolan på flera månader. Trots det är det ovanligt att barnen har varit med om några åtgärder från skolans sida. Många av skolkarna lever isolerade liv hemma och får svårt att ta sig tillbaka till skolan.

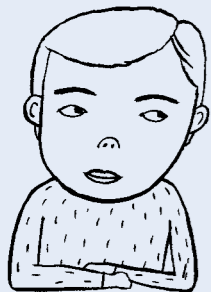
Flera orsaker bakom skolk

BARN SOM SKOLKAR vet varför de gör det. Ofta vill de berätta men skolan och föräldrar lyssnar inte, utan skäller eller blundar, säger Helén Thorén, BRIS-ombud i Region Syd.

Enligt FN:s 20-åriga barnkonvention ska länder som Sverige ”vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott.” Men många barn som tar kontakt med BRIS går

inte i skolan. En del har skolkat i mer än en termin och en del av dem berättar om att de svälter eller har skurit sig och vill i kontakten med BRIS prata om ångest och självmordsförsök.

Helén Thorén på BRIS har noggrant läst och analyserat samtalsbeskrivningar, mejl och chattar från barn och ungdomar. Det är sammanlagt 154 berättelser från år 2008, majoriteten är flickor, och de flesta

"jag skolkar hela tiden i skolan och får skäll, jag orkar inte mer.... Jag vet inte hur jag ska göra för att inte skolka, lärarna är bara så förbannade på mig"

"jag vill inte skolka mer!! Men jag mår dåligt och så"

tjej utan angiven ålder

"förut var jag omtyckt av lärarna, nu vet jag att de skiter i mig för de ringer inte hem när jag skolkar för de tycker det är skönt att jag inte är i skolan"

tjej 15 år

"Flickan har prestationsångest och är väldigt rädd för att prata inför klassen, hon får panikångest då – har börjat skolka"

tjej 16 år

Tjej 14 år som inte orkar med skolan.... Hur ska man planera för framtiden om man inte ser någon? Undrar hon

"har tidigare skolkat mycket men har bättrat mig dom senaste månaderna....men det är aldrig någon som berömmar mig för någonting jag gör. Jag har blivit bara ledsen när alla bara skäller på mig."

tjej 14 år

går på högstadiet eller gymnasiet. En av dem är bara elva år.

– Barnens berättelser visar väldigt tydligt att skolk hänger ihop med andra saker. Skolorna ser däremot skolket som ett ordningsproblem och tar inte reda på anledningen till att barnen skolkar. Men för att komma till rätta med skolket måste de vuxna ta reda på hur barnet mår, känner och tänker.

Det som överraskade Helén Thorén när hon gick igenom barnens berättelser är hur länge en del barn har skolkat.

– Åtta månader är en förfärligt lång tid, fyra månader är ju en hel termin. Att det över huvud taget går att hitta någon som skolkat så länge är minst sagt märkligt.

Liten reaktion från skolan

Hon konstaterar att det är ovanligt att barnen berättar om några åtgärder från skolans sida. Några enstaka barn säger att skolan har försökt lite grann, men de flesta har inte märkt att skolan överhuvudtaget har reagerat över att han eller hon inte är där. Det finns också barn som blir illa bemötta av vuxna både hemma och i skolan. De har då ingen vuxen att gå till med sina existentiella funderingar och undrar "Vad ska det bli av mig?"

En del av barnen har föräldrar, som när de förstått att barnet inte går till skolan, reagerat med att bli ledsna, vilket heller inte är bra för barn som redan är skuldtyngda.

– Flera av de här barnen säger till BRIS att de inte vill leva längre, säger Helén Thorén, som tycker att det egentligen är lätt att förstå varför barn som mår så dåligt inte går i skolan.

– All deras energi går åt till det som är jobbigt i livet, deras tankar är uppfyllda av alla konflikter och de klarar helt enkelt inte av skolan,

En del av barnen berättar om föräldrars missbruk, om misshandel eller att föräldrar

är utbrända "och så stannade jag hemma, och så kom jag efter och så blev det så mycket att jag inte gått i skolan på länge".

Berättelserna är långa och fulla av detaljer om hur de mår. Att de hör av sig till BRIS visar att de vill berätta men saknar någon att berätta för. För dem är kopplingen mellan alla problem och skolkan det mycket tydligt, vilket det däremot inte är för vuxenvärlden.

– Det är ingen som riktigt frågar efter förklaringen till varför de skolkar. Barnen beskriver mest hur de får skäll och att lärare, mentorer och föräldrar blir arga på dem för att de inte går till skolan. Hade de vuxna förstått orsakerna till skolket och hade de inte blivit arga utan stöttat och hjälpt, kunde barnens svåra situation ha varit en helt annan.

Vill börja skolan

Enligt Helén Thorén vill barnen gå i skolan, de vill inte skolka men de orkar inte börja i skolan igen. Många är oroliga över att föräldrarna ska få veta att de skolkar, eller så är de oroliga för att föräldrarna ska bli ledsna vilket barnet inte vill. Inte ett enda barn har berättat om en fungerande kontakt mellan föräldrar och skola och många av barnen är rädda för att belasta sina föräldrar genom att vara ett problem i skolan

Inget i barnens berättelser tyder på att barnen hittar på andra, roligare saker än att gå i skolan och att de umgås på dagarna med kompisar, på nätet eller andra sätt. Däremot visar berättelserna på en ganska tung problematik som uppstår barnens liv. De gör inte mycket utan är bara hemma, och blir väldigt ensamma i sin situation eftersom deras vänner går i skolan.

En del barn berättar att skolket gör att de tappar kontakten med klasskamraterna och det finns också barn som mobbas för att de skolkar.

Helén Thorén berättar att barnen är rädda för att börja skolan igen. De beskriver att de har

missat så mycket av skolarbetet att de tror att de aldrig kan komma ifatt, en oro som bara växer.

– Är man borta väldigt länge från någonting är det ett stort steg att komma tillbaka. Dels ligger barnet efter med skolarbetet och dels har det hänt mycket i skolan som gör att de känner sig utandır. De känner att skolan är deras ansvar men hur ska de

fixa att ta igen flera månaders arbete utan hjälp? Det kan bli oöverstigitligt. Kraven måste vara rimliga för att de ska orka.

Engagera vuxna

På samma gång som skolket har sina tydliga orsaker, anser Helén Thorén att det inte är svårt att se vad barnen behöver för att gå tillbaka till skolan.

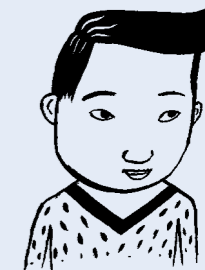
– De måste känna tilltro. Inte bara skolan, utan alla vuxna som de här barnen möter i sin vardag måste engageras och satsa mycket tid, särskilt på dem som mår dåligt. Samtidigt går det inte att pressa fram något. Barnen visar stort mod när de berättar men om de inte har tilltro till att de kommer att bli lyssnade på och få stöd, så berättar de inte. Sedan behöver de få hjälp med att komma ifatt och kanske prioritera vissa ämnen framför andra. Det kanske inte är nödvändigt att få betyg i allt?

I Sverige måste alla barn gå i grundskola mellan sju och 16 års ålder. Alla har med andra ord rätt att gå i skolan, som ska se till att barnen utvecklas, får kunskaper och fungerar i ett demokratiskt samhälle.

– Barn som mår så dåligt att de inte går i skolan måste först få hjälp med att må bättre, säger Helén Thorén. I FN:s barnkonvention står det att skolan ska "minska antalet studieavbrott." Jag tror att det gäller att snabbt komma under ytan på problemen och att skolan förmedlar tilltro till att det går att förändra. Annars kan inte eleven våga tro på att det går. **B**

Skolan

▶ Antal barnkontakter till BRIS som handlade om skolan var 3 540 stycken under år 2008. Det var 16,2% av alla kontakter.

"jag skär mig på handen och handleden och skolkar från skolan ibland"

tjej 14 år

"...en kille höll på mot mej hela tiden och läraren sa att jag inte skulle ta det så allvarligt för han gör ju inte det bara mot dej..."

Tjej 14 år som skolkat mycket eftersom hon blivit mobbad länge.

"jag har börjat skolka från skolan för jag orkar inte gå dit mer, det känns bara meningslöst att gå till ett ställe där folk bara trycker ner mig mer."

kille 14 år

Elever som är borta länge från skolan kan upptäckas innan frånvaron har blivit långvarig. Genom att skolorna fokuserar på närvarorutiner och samarbetar med socialtjänst och Barn- och ungdomspsykiatri har Sundbybergs stad mer än halverat den långvariga frånvaron.

Tidiga insatser minskar frånvaro

B TEXT Mette Hultgren

EN DEL BARN som kontaktar BRIS berättar att de inte har varit i skolan på länge, ibland upp till flera månader. Samtidigt upplever de att skolan inte agerar. Skolverket pekar i sin Lägesbeskrivning 2008 ut långvarig frånvaro från den obligatoriska skolan som ett allvarligt samhällsproblem. Verket anser bland annat att skolornas insatser för att förebygga otillåten frånvaro måste öka jämte en rad andra insatser.

I Sundbybergs stad har man sedan år 2004 aktivt arbetat med att få ned otillåten frånvaro och under hösten 2005 gjordes en första inventering för att få reda på omfattningen av problemet.

– Vi pratade bland annat med skolornas elevvårdsteam och rektorer och sammanlagt hade

vi i staden 25 elever med mycket hög frånvaro, det vill säga de hade inte gått i skolan under en sammanhållande period om tre veckor eller mer, säger Kjell-Arne Springe, projektledare på barn- och utbildningsförvaltningen i Sundbyberg.

Skärpta rutiner

En första insats handlade om att se över rutinerna för hur skolorna rapporterade frånvaro, vem som gör vad och hur snabbt föräldrar kontaktas vid otillåten frånvaro. Dessutom infördes utbildning för skolpersonal i att uppmärksamma skydds- och riskfaktorer för att så tidigt som möjligt kunna uppmärksamma elever med otillåten frånvaro.

– Bara det att skolpersonal och elever blev medvetna om närvarorutiner och följde dem gjorde att vi fick bort en stor del av frånvaron. Man får ju inte långvarig frånvaro i ett slag, det är en process och det gäller att få fatt på den processen så tidigt som möjligt. Det gör vi dels genom att fokusera på närvaron men också genom att uppmärksamma riskfaktorer, säger han.

Att uppmärksamma frånvaro så tidigt som möjligt är ett första viktigt steg för att förebygga att den hinner bli långvarig. För när den väl är det så krävs det mycket större insatser för att få tillbaka eleven till skolan. Därför behöver man sprida kunskap kring hur man hittar elever i riskzonen, anser Kjell-Arne Springe. Det finns en del barn som är oroliga, ängsliga och tillbakadragna. Skolgången för dem fungerar ofta under låg- och mellanstadierna men under högstadiet blir det tuffare och det är vanligtvis då som frånvaron brukar eskalera.

Andra elever är utagerande. I gruppen elever med långvarig frånvaro finns också barn som utsatts för kränkningar på skolan.

– Det är viktigt att skolorna arbetar aktivt för att förebygga mobbning. Men det finns väldigt olika skäl till hög frånvaro, alltifrån neuropsykiatriska problem till stökiga hemförhållanden och en dålig arbetsmiljö för eleverna. Många elever med hög frånvaro lider av ångestsymtom eller depressioner. Därför finns det inte bara ett sätt att komma åt problemet utan varje elev kräver en skraddarsydd insats, säger han.

Stöttande samarbete

I Sundbybergs stad samarbetar numera skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri och det finns team som består av psykologer, specialpedagoger och socionomer som tar kontakt med en elev med långvarig frånvaro.

” När vi får tillbaka eleverna till skolan har vi i alla fall en möjlighet att hjälpa och stötta dem.

Teamet skapar till en början en relation med eleven, sedan handlar det om att stötta eleven men även föräldrar och skolpersonal. Bland annat görs en ordentlig kartläggning över skolsituationen som tar fasta på vad det är i skolan som gör att eleven inte vill gå dit.

– Elever med ångestsymtom får till exempel hjälp att hantera sin ångest utifrån KBT-metoder (Kognitiv Beteende Terapi) och vi hjälper föräldrar och eleven att förstå vad ångest är och hur man kan hantera den. Skolan får stöd och utbildning i hur man hjälper elever med dessa symtom, säger han.

I Sundbybergs stad börjar man komma tillbaka till skolan med den långvariga frånvaron – vid den senaste inventeringen över antalet elever med långvarig frånvaro hade antalet sjunkit till sex, sju stycken.

– När vi får tillbaka eleverna till skolan så mår de kanske inte bättre, men genom att de är närvarande har vi i alla fall en möjlighet att hjälpa och stötta dem, säger Kjell-Arne Springe. **B**

Huvudinlägg

Skolan, för många betyder det "stress, panik & prov". Ingen säger "gud va skoj att gå till skolan idag då". Man har kompisar att skratta med, men de som inte har dem & tycker skolan är tufft? Jag har full förståelse, att man skolkar. Även om det sabbar ens prov, sin framtid, ja allting. Men allting ska vara så himla snyggt skött, inga bus på lektionerna, lärarna blir sura för några minuters försening, alla är så upptagna, skolsyster springer efter elever & har aldrig tid. Kuratorn, borde de ha fler, de är få tider som är lediga. För många som mår dåligt. För kort tid, att lyssna. Lärarna ser ingenting. Hör ingenting & när de väl gör det, är det för sent. Ibland tar de inte en på allvar. Idrotten ska man sköta snyggt, fast man skär sig, inte gillar sin kropp. Mattanerna är otrevliga, pratar aldrig som de gjorde på mellanstadiet, på en annan skola. Lärarna borde få välja kamratstödjarna, annars blir det bara kompisaktigt, så har inte de som vill någon chans. Eleverna är elaka mot varandra, mobbar, slåss & retas. De skriver på varandras skåp & lärarna skäller, men vad hjälper det för? Eleverna tycker bara det är roliga & inser att det dom gör för uppmärksamhet. Då fortsätter dem, självklart. Det borde finnas mera av "friends" "bris" eller nått sådant i skolan. Jag tycker inte skolan är någon bra plats längre. Rätta mig om jag har fel.

Svar

Hej. Jag känner och tycker precis som dig. Dock är jag fullt pepp på att gå till skolan, särskilt nu när jag ska börja första ring och börja ett program jag riktigt älskar. Och jag håller med dig om att det borde finnas mer folk som "bryr sig", t.ex bris på skolan m.m. Det vore en bättre plats. Men just nu får man hitta kompisar, försöka hitta dem som får en att må bättre.

BTEXT Gunnar Sandelin
FOTO Martin Magntorn

Orimligt

höga krav skadar självkänslan

Medan fack och arbetsgivare diskuterar hur de ska komma till rätta med stress och utbrändhet i arbetslivet, söker stressade ungdomar hjälp hos BRIS för att hitta vägar att hantera kraven från skolan, och kraven de ställer på sig själva. För att inte vara perfekt i alla situationer upplevs som en skam och många klistrar på sig en mask för att uppfattas som lyckade.

DAG ÄR DET en skam att vara svag. Man får inte ha en svacka och de flickor som kontakter oss klistrar på sig en mask för att vara lyckade. Det är en spegling av samhällsutvecklingen och egentligen en vuxenproblematik som det är nödvändigt att lyfta fram, säger BRIS-ombudet Ulla Jensen som specialgranskat 197 kontakter med elever som inte orkar mer.

Stress och utbrändhet i skolan är ett problem som drabbar många barn och ungdomar från alla samhällsgrupper. I kontakterna med BRIS är det särskilt flickor som berättar om kraven på sig själva att alltid ligga på topp. Samtidigt

som de söker sin identitet är det bara MVG:n som duger. Pojkarna däremot är mer osynliga när det gäller att uttrycka sviktande självförtroende i ord för BRIS.

Av kontakterna med BRIS framgår att det är med stort motstånd som ungdomarna berättar för lärare och föräldrar om sina svårigheter i skolan. Självbilderna får sig en törn när de inte längre klarar allt med glans. De orimligt höga krav på sig själva som flickorna ställer omfattar hela tillvaron:

utseende, relationer till pojkvänner, sex, självförtroende – ingenting får svikta.

Många ungdomar har dessutom föräldrar som antingen inte bryr sig eller driver på för hårt. Och när det krisar uppmanas barnen av föräldrarna att ta sig samman.

Vuxenstöd saknas

– När livet kommer emellan brister det eftersom det normala ungdomslivet är jobbigt nog. Lyckas ungdomarna inte i skolan ser de bara en grusad framtid framför sig där det välbetalda jobbet som skulle göra honom eller henne lycklig försvinner och de har ingenting kvar. De ser inga mellanlägen, utan resignerar: ”Jaha, då får jag jobba på McDonalds...”, berättar Ulla Jensen och betonar att läget är allvarligt eftersom det spänner över alla våra ungdomar.

– Ingen kan gå fri och det gäller alla, från de som har det jättesvårt hemma, till barn i intellektuella och välfungerande familjer. Det hjälper inte att bo i ett stort fint hus, kunna resa mycket och ha egen häst, om man inte kan leva upp till kraven.

Anders Lindskog vid S:t Eriks gymnasium är ensam kurator vid Stockholms största gymnasieskola med cirka 1 500 elever. Han bekräftar Ulla Jensens bild utifrån sina dagliga samtal med elever som försöker att hålla ihop sig själva.

– Jag träffar flickor som känner sig knäckta för att de har haft MVG på proven, men missat full pott. Identiteten kretsar

mycket kring att kunna leva upp till alla krav.

När det gäller självkänslan brukar Anders Lindskog prata om att ta små ”baby-steps” istället, eftersom det viktiga i livet är att de bottnar i sig själva och mår bra.

– Det svåra är att de så tidigt förväntas veta vad de vill med sina liv. Några har uttryckt sig som ”hur ska jag kunna veta vad jag vill när jag inte ens vet vem jag är?”, berättar han.

Få av de elever som finns i Ulla Jensens material har nämnt något om stödjande åtgärder från skolans sida. Medan elevvården rustats ned är hälsobefrämjande åtgärder för vuxna som drabbats av utbrändhet i arbetslivet på tapeten. Fack och arbetsgivare diskuterar på sina håll certifiering av arbetsplatser som kan hantera frågan väl.

Ulla Jensen menar att känslan av att duga är särskilt känslig för tonåringar som är inne i en fas i livet där de ska gå från barndom till vuxenliv. Då måste de vara mycket väl rustade för att klara de krav som skolan ställer.

Därför är BRIS djupläsning av ungdomarnas kontakter något som alla föräldrar och skolvärlden borde ta till sig – måste vi inte fråga oss vilket samhälle vi formar om vi inte tillåter unga människor att misslyckas ibland?

– Vi skapar individer som känner förakt för svaghet. Och det vet vi vad det leder till, svarar Ulla Jensen. **B**

Stress

► Antal barnkontakter till BRIS som handlade om stress under år 2008 var 1 293 stycken. Det var 5,9 % av alla kontakter, en ökning från föregående år. Könsfördelningen för Stress är 84 % tjejer, 16 % killar

Bara resultat inte fruktbart

► Arbetsmiljöstrategen Hans-Erik Andersson på Västerbottens läns landsting har fått länets sjukfrånvaro att minska mest i landet genom samverkan över gränserna. Det kräver ”järnkoll på vilka som halkar ur” och en tydlig rehabiliterings policy. Att bara kräva resultat av de anställda är inte fruktbart. – 98 procent av alla medarbetare vill bli sedda, hörda och bekräftade., säger han och fortsätter: – Glädje är ett centralt begrepp på ett jobb. En arbetsplats där man inte skratrar i fikarummet kan aldrig bli effektiv!

Pojken berättar att han haft en jättebra hösttermin med höga betyg men upptäcker nu att han börjar tappa. Han orkar inte längre och har ingen lust. Han blir irriterad och osams med lärare och är pratig på lektionerna. Han känner sig stressad för att hans betyg ska dala. **Samtal från pojke, 15 år**

Jag kommer inte in på den utbildning jag vill komma in på. Jag har bra betyg men tydligen så räcker inte VG i allt så långt. Jaha vad gör jag nu då? Ska jag gå på en annan skola som jag egentligen inte vill gå på. Jag var hos doktorn för en månad sedan för jag trodde jag hade fått magkatarr med tablettorna jag fick har inte hjälpt. Tror det beror på att jag tänker för mycket, tänker på allt omkring mig, vill bara släppa och ha roligt, vill njuta av min ungdom. Om jag inte lyckas nu, hur ska jag då någonsin kämpa igen då det känns som om det inte gör någon nytta? Aahh, Jag kunde bara ha struntat i allt från början. Istället för att slösa bort mitt liv till inget. **Mejl från flicka, 17 år**

Mina föräldrar sätter väldigt stor press på mig. De säger att jag måste ha MVG i allt. Just nu har jag 3 VG och resten MVG. Men jag vill inte vara bäst jag vill vara jag men de förstär inte det. Jag har gått och pratat med skolsköterskan om mina problem men det känns som om det inte hjälper. Jag har så mycket saker så jag hinner inte med mig själv. Snälla svar för jag behöver verkligen hjälp. **Mejl från flicka, 15 år**

FNs KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER

Artikel 39:

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp:...Sådan rehabilitering och sådan återanpassning skall äga rum i en miljö som främjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

BTEXT Gunnar Sandelin
FOTO Martin Magntorn

De glömda barnen

Barn till missbrukare och psykiskt sjuka längtar efter en vanlig familj, men medverkar ändå till att bevara hemligheten om hur det är ställt hemma. En överlevnadsstrategi som bidrar till stor ensamhet och som gör det svårt att hjälpa, säger BRIS-ombudet Michel Devillaz, som har djupläst delar av BRIS dokumentation av kontakterna med de här barnen.

MICHEL DEVILLAZ, BRIS-ombud i Malmö, har djupläst 175 kontakter från barn till både missbrukare och psykiskt sjuka föräldrar som mejlat eller ringt under år 2008. Spontant sammanfattar han deras känslor i fyra ord: oro, ångest, sorg och saknad. Barnen känner stor ensamhet, längtar efter en vanlig familj, men medverkar samtidigt

till att bevara hemligheten om hur det är ställt hemma.

– Att skydda både sig själva och familjen är en överlevnadsstrategi. Barnen tar ett stort ansvar för att kompensera föräldrarnas brister och för att få dem att må bättre. De ser också till att det ska fungera för systerkonen så att vardagen kan flyta på. Därför är det jättetufft för dem, säger han.

Michel Devillaz ser barn till missbrukare och psykiskt sjuka som en grupp med likartad livssituation och de kallas också för ”de glömda barnen”. Den enda skillnad han tycker sig märka är att barn till psykiskt sjuka har mer frågor som handlar om att förstå sina egna känslor inför föräldrarnas ständiga oberäknlighet. Barn i missbrukarmiljöer reagerar också så, men har sammantaget ändå mer koll på situationen, menar han.

– Barnen tycker oftast att vad som sker hemma är deras fel, vissa känner oro inför att kamrater och omgivningen ska upptäcka hur det är, vilket ökar deras ensamhet. När de ser att omvärlden inte förstår vad som händer, kämpar också de för att inte visa hur det är ställt hemma, förtydligar Michel Devillaz.

Huvudinlägg

Min mamma är jämt så deppig och orolig för allt. Jag vet inte om man kan räkna henne som psykiskt sjuk, men hon käkar risperdal, vad det nu är för nåt... Jag får alltid tänka mig för om jag ska iväg någonstans och ljuger om var jag har varit för att hon inte ska bli orolig... Hon fick en rejäl ångestattack en gång och jag funderande på att ringa psyk men gjorde aldrig det.

Och så jag...sitter i kläm bland allt depp hemma och kämpar för att inte glida med... Jag har mått dåligt för tre år sedan och vill inte tillbaka dit. Jag försökte hjälpa mamma då genom att jag tog en överdos tabletter. Inte för att dö utan för att sätta igång stora maskineriet med psykologer och så vidare. Jag gick och snacka med en kurator och det var meningen att morsan också skulle gå och snacka med någon, men hon gick aldrig dit trots tjat av mig och min kurator. Det var bara mig det var fel på, inte henne. Jag står snart inte ut med situationen hemma och börjar bli desperat efter en lösning. Någon som vet vad jag kan göra? Gå till socialen för att få lägenhet? Jag är 18 år.

Svar

Jag förstår hur du känner dig, min pappa är också psykiskt sjuk, han är manodepressiv och när han blir det så blir han en helt annan person, han är skit förbannad tror att vi säger saker som vi inte gör och mamma har slagit till honom flera gånger för hon blir så förbannad, pappa dricker mycket också vilket gör det värre. Sen dagen efter kommer han inte ihåg något av vad han har sagt eller gjort. Jag är bara fjorton men det har vart så här i hela mitt liv, jättestarkt av dig att försöka få hjälp, jag tycker också att du ska snacka med socialen. Det bästa du kan göra är att prata med nån som jobbar med sånt här och lite på att dom hjälper dig.

► Så här beskriver en 13-årig pojke sitt liv för BRIS: *"Jag har glömt bort hur man njuter av livet...Är det ok att min mamma dricker nästan varje dag? När jag ska sova får jag ångest. Jag måste vara hemma och hålla koll på henne och jag orkar aldrig göra något. Jag ljuger också till mina kompisar för att slippa gå ut."*

Ofrivillig berg- och dalbana

Hemma är det ofta dagliga konflikter, hot och våld. Föräldrarna har svårt att hantera sina liv och lättar många gånger på det inre trycket genom att anklaga barnen för allt mellan himmel och jord. I grunden råder kaos med det upp- och nedvända undantaget att det är barnen som står för ordningen. En sådan konstlad och skör balans kan emellertid rubbas snabbt och barnen åker ständigt ofrivillig berg- och dalbana. När allt verkar bra kan det när som helst bli svårt igen.

– Många barn har ett djur att anförtro sig åt och lita på. För de som orkar kan skolan vara en fristad där de blir värda något, medan andra inte klarar av att koncentrera sig och prestera. Istället kan självskador och sömnproblem präglade deras vardag, men det kan också vara ett sätt att signalera sin maktlöshet till omvärlden, förklarar Michel Devillaz.

I slutet av år 2007 initierade regeringen en kampanj för de glömda barnen och satsade 360 miljoner kronor på riktade samhällsinsatser mot dessa barn och ungdomar. Folkhälsoministern lovade att kampanjen skulle bli långsiktig då Sverige inte levt upp till barnkonventionens principer.

Men eftersom det handlar om familjehemligheter är problemet med ett nationellt grepp att ingen vet hur många barn som lever i missbrukarmiljö och/eller med en psykiskt sjuk förälder. Vuxenpsykiatri och socialtjänst saknar dessvärre

Vuxnas psykiska ohälsa och vuxnas missbruk

► Antal barnkontakter till BRIS angående vuxnas psykiska/fysiska ohälsa under år 2008 var 677 stycken. Det var 3,1 % av alla kontakter, en ökning från föregående år. 4,2 % av alla barnkontakter under året handlade om vuxnas missbruk, 912 stycken.

redovisningssystem för att få fram sådana uppgifter. Som en del i ett regeringsuppdrag kom i alla fall Folkhälsoinstitutet under hösten 2008 fram till att vart femte barn – cirka 385 000 – lever i hushåll där en vuxen har riskfylld konsumtion av alkohol.

Göms i statistik

Det finns anledning att tro att de glömda barnen också gömmer sig i annan statistik inom BRIS kontaktområden som psykisk misshandel, omsorgssvikt, vanvård med mera. Michel Devillaz säger dock att han i sina kontakter inte haft några berättelser om fysisk misshandel och sexuella övergrepp, men tillägger samtidigt att barnen just har kontaktat BRIS och att svårare information brukar komma fram senare i processen.

Många barn vänder sig också hellre till sina kamrater, pojk- eller flickvänner, än anförtro sig åt någon vuxen.

– Därför tror jag att stödgrupper kan vara en framgångsrik metod. Om de får träffa jämnåriga i samma situation och känna att de inte är ensamma kan det bli lättare att få avlastning från alla känslor som har med skam och skuld att göra, säger Michel Devillaz, som ser många starka personligheter skymta fram bland texterna han läst.

Här finns många barn och ungdomar som dagligen orkar kämpa för att kompensera sina föräldrars brister.

– Ljuspunkten är att det finns hjälp att hitta och att de kontaktar oss. De är sökande även om de inte har tillit, men vi kan ge dem hopp om vi lyssnar. Då kan vi lyfta deras självkänsla och kompensera att de tycker att de lever i en värld där alla struntar i dem. **B**

FNs KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER

Artikel 3, § 2:

konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, och skall för detta ändamål vidta lämpliga lagstiftnings- och administrativa åtgärder.

En ofta osynlig grupp unga kvinnor är flickor som utsätts för övergrepp av sina pojkvänner. Många av flickorna har lärt sig att inte synas, andra reagerar med självdestruktivitet. Avsaknad av förmåga att sätta gränser och dåligt utvecklad jagkänsla gör att många av flickorna accepterar sin situation och inte söker aktiv hjälp förrän de kontaktar BRIS.

Vuxnas ansvar

att våga se övergrepp

EN KATEGORI SAMTAL och mejl till BRIS kommer från flickor i åldern 14-17 år som tidigt har flyttat hemifrån och kontrolleras av sina, oftast äldre, pojkvänner. Bland dessa flickor kan man urskilja två grupper eller två former av sårbarhet som utnyttjas. Den första gruppen flickor är både ensamma och utsatta. De kommer ofta från trasiga hemförhållanden där de blivit utsatta för antingen psykisk eller fysisk misshandel, eller i bland både och. Många gånger har de dåliga erfarenheter av myndighetskontakter.

– Dessa flickor har ofta dålig förmåga att sätta gränser, jagkänslan är inte utvecklad och flickorna kan därför inte utgå från ett mönster eller reaktion som berättar för dem att detta inte är okej, säger Jonna Håkansson, BRIS-ombud i Göteborg.

När de här flickorna träffar pojkvänner känner de sig till en början sedda och bekräftade, och en förhoppning om kärlek tänds. Pojkvännen har många gånger egen lägenhet och kanske egen bil och inkomst. Det gör att de har ganska mycket att locka med, flickorna vill gärna flytta hemifrån så snabbt det bara går för att komma ifrån den egna familjen.

Pojkvännernas övergrepp och kontrollerande kommer ofta smygande och även om flickorna till en början kan reagera på det som händer, så resignerar de ofta och accepterar situationen som något de får leva med, de anser inte att de är värda något bättre.

– De omvandlar snabbt sin utsatthet till att det i alla fall är bättre än innan de flyttade hemifrån. Övergreppen sker i kombi-

BTEXT Mette Hultgren
FOTO Anna Rehnberg

nation med vad de upplever som kärlek eller positiv bekräftelse, vilket gör att de är beredda att försvara en destruktiv relation ganska länge, säger hon.

Orkar lite till

Flickorna känner sedan länge skuld och skam över sin utsatthet och har en självbild som de måste upprätthålla och försvara för att överleva – vilket gör att de inte berättar för någon vad de utsätts för. När de sedan ringer till BRIS ger de uttryck för en trevande känsla av att något är fel men som de inte vill koppla samman med eventuella övergrepp.

– Men de här flickorna vet inte vad de ska be om. De har inget att jämföra med. De har en inre förståelse av vad som är sunt och friskt vilket ändå gör att de meddelar sig med omvärlden. Och bara att någon lyssnar på dem gör att de orkar.

Att få en motreaktion och få höra att ”så här behöver du inte ha det” kan ge flickorna en kunskap om sig själva och om ett liv som de inte hade innan. Att livet kan innehålla alternativa upplevelser är nytt för många av dem, liksom att de har rätt till att inte bli slagna eller utnyttjade fortsätter Jonna Håkansson.

Många gånger kommer berättelsen bit för bit och flickorna återkommer ofta flera gånger till BRIS.

– Det är viktigt att lyssna på dem, att hjälpa dem att sätta ord på deras känslor och att bemöta dem med respekt. De måste få välja i vilken takt de vill gå fram. Som vuxen måste man vara lyhörd och inte pressa dem, man måste hela tiden visa respekt för vad och hur mycket de berättar, säger hon.

Söker identitet

Den andra gruppen flickor är ofta förvirrade. De vet inte hur de ska vara eller se ut, utan söker en identitet. Ofta har de föräldrar som vill dem väl men som kanske arbetar mycket och ersätter tid

tillsammans med barnen med pengar och saker. Flickorna blir bekräftade på ett annat sätt än vad de har behov av och deras självkänsla är låg.

– Det finns i dag en djungel av identiteter och när de identitetssökande flickorna träffar en man blir de bekräftade utifrån något om sig själva som de inte hunnit lägga till som egen kunskap än, säger Jonna Håkansson.

Flickorna blir till en början smickrade, men allteftersom övergreppen träder in blir de rädda. De här flickorna förlikar sig dock inte med offerbilden utan ifrågasätter om det verkligen är så här det ska vara att ha en pojkvän? De klarar av att ifrågasätta och de kan berätta för en kompis eller BRIS och undrar om de verkligen ska stå ut med det som pågår?

– De här flickorna vill ha konkret hjälp, de undrar vart de som ska vända sig och vem som kan hjälpa dem. De har en stomme att utgå från och de kan och vågar ställa frågorna vilket gör att de klarar av att sätta gränser för vad som är okej, berättar hon.

Det går också i regel mycket snabbare för den här gruppen flickor att söka och få hjälp.

Våga se

Jonna Håkansson menar att vuxenvärlden måste våga uppmärksamma bägge dessa grupper av flickor och hon menar att det går att se dem.

– Det handlar om flickor som slår ner blicken och som inte stör någon. De har lärt sig att hålla upp en fasad eller ett sätt att vara för att orka. De kan också vara väldigt utåtriktade och tuffa, ibland även självdestruktiva. Men vi som vuxna har alltid ett ansvar att våga se dem, våga agera och våga lyssna och ta dem på allvar. Vi behöver inte veta exakt vad det är för slags övergrepp de utsätts för, det ska räcka med misstanken om att de far illa för att vi bör anmäla, säger hon. **B**

” De här flickorna vet inte vad de ska be om. De har inget att jämföra med.

► FRÅN DISKUSSIONSFORUM

Huvudinlägg

Hej, det är så här att jag är 16 år och ihop med en 18-årig kille. Vi har varit ihop i cirka ett halvår. Han är jättegullig och snäll mot mig. Vi kan prata om allting, och jag litar fullständigt på honom. Men det var då. Nu, sedan cirka tre månader tillbaka så har han börjat bli lite "aggressivare". Han blir väldigt sur när jag bara inte känner för att ha sex med honom, och ibland någon gång har det hänt att han tvingat mig tryckt ner mig i sängen och så vidare. Jag älskar honom jättemycket, han blir bara arg ibland. fast det blir bara mer och mer. Jag har funderat på att göra slut men vet inte hur jag ska göra eller om jag vågar! Snälla hjälp mig!

Svar

Gör slut på det NU. Jag är ledsen, men du kommer inte få honom att förändras. Han älskar inte dig om han inte kan acceptera att du t.ex inte vill ha sex med honom. Han är INTE schysst! Han gör inte ditt liv bättre, utan sämre! Berätta för dina föräldrar och ta sedan kontakt med hans föräldrar. Det är min spontana tanke. De kanske kan stödja dig.

Svar

prata med honom och säg att du tycker han blivit så aggressiv på sista tiden, fråga varför osv. men va försiktig och gör honom inte upprörd, ta de lugnt å sansat. säg att du älskar honom men att du inte gillar när han blir våldsam. om han inte kan förstå dig och han inte bättrar sig, så dumpa honom, men se till så han inte blir förbannad. snacka me dina kompisar å se till att du har stöd av dom. ha de bra

Svar

Hej Det e ingen ide att prata om de med han. De han gör e olagligt och du måste göra slut för din egen skull jag håller med det tidigare som skrivit han kommer inte förändras... du förtjänar någon som kan behandla dig rätt Lycka till

FNs KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER

Artikel 13, § 1

Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta, och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.

Antalet inlägg på BRIS Diskussionsforum har ökat kraftigt. Att få bekräftelse och personliga svar från jämnåriga verkar vara det som drar. Och till skillnad från dagboksskrivandet finns det faktiskt någon där ute som läser det man skriver.

BRIS Diskussions

forum

– en oas mitt i det mörka

BTEXT Åsa Wallentin
FOTO Johan Bergling

DET HAR VARIT en explosion under det här året. Det tyder på att barn och ungdomar har ett behov av att diskutera med varandra, mer än vad vi kanske har förstått tidigare, säger Thomas Jonsland, som arbetar som it-samordnare på bris.

På BRIS Diskussionsforum delar man med sig av sina erfarenheter med jämnåriga. Inläggen handlar om allt från kärlek och kompisar till mobbing och övergrepp.

– Barn och ungdomar skriver inlägg, kastar ut en fråga eller beskriver något som de har varit med om. Sedan kan de tillsammans reflektera, disku-

tera eller komma med råd genom svarsinlägg, berättar Thomas Jonsland.

Han och hans kollegor såg en stadig ökning i BRIS-mejlen, och tänkte att vissa kanske ville skriva av sig på Diskussionsforum. Under sommaren 2007 gjordes BRIS hemsida om, och Diskussionsforum blev mer tydligt för besökarna. Under 2008 hanterades och publicerades över 27 000 inlägg på Diskussionsforum, en ökning med över 80 procent jämfört med året innan.

Eva Svedmark, som arbetar som pedagogisk konsult på Umeå Universitet och forskar om it i människors

” Precis som överallt annars i barns vardag behövs en vuxen som lots

BRIS forum

► Diskussionsforum startades 2004, och nås via BRIS hemsida bris.se. På hemsidan finns också "Min dikt" (tidigare Dikt och Novell) och "Glädjekölan". På BRIS forum publicerades 29 647 inlägg under 2008, nära en fördubbling jämfört med föregående år.

Genom BRIS-mejlen och BRIS-chatten har barn och ungdomar, på samma vis som med Barnens Hjälptelefon, möjlighet att ha en enskild kontakt med en vuxen på BRIS.

► vardagsliv, säger att den här typen av diskussioner fyller en väldigt stor funktion för dem som deltar.

– Man får sätta ord på vad man känner, man kan få bekräftelse och beskriva sitt liv som det verkligen är. Jag tror att många inte har någon att prata med. Det finns

till exempel de som skriver att de är inlagda på BUP för ätstörningar, men att de genomgår behandlingen utan att riktigt öppna sig, säger Eva Svedmark.

Skillnaden från att skriva dagbok är att det kan finnas andra där ute som ger stöd, och en känsla av att det finns någon som hör vad man säger, berättar Eva Svedmark. Och svaren är väl så viktiga.

– Barn och ungdomar ger varandra mer personliga och varierande råd. Om en vuxen säger ”du ska veta att det här är du inte ensam om, det är det många som berättar om”, kan det vara ett förringande av problemet. Vi vuxna blir mer opersonliga i våra svar, och allt blir sagt lite mer i andra hand. Men på Diskussionsforum blir det i första hand, det är skrivet mitt i det mörka. Det blir mer påtagligt och känns mer, säger Thomas Jonsland.

Eva Svedmark håller med om att ett erkännande biter bättre om det kommer från

en jämnårig än från en vuxen. Men det är inte bara den som skriver om sina problem som får hjälp, även den som svarar får hjälp.

– Många gånger svarar folk för att man känner igen sig men inte har förmått att sätta ord på det. Det bildas ofta små grupper som läser varandras inlägg, och stöttar och peppar varandra, säger Eva Svedmark.

Men enligt Eva Svedmark kan det finnas en baksida med att diskutera vissa frågor på nätet. Chattar som rör ätstörningar och självskadeproblematik har en tendens att blomma ut, och Eva Svedmark berättar att hon har sett sajter där man tävlar i att skada sig mest. Thomas Jonsland håller med om att det finns vissa problem med att man lägger diskussionen i barn och ungdomars händer. BRIS har därför en moderator som läser alla inlägg innan de läggs ut på Diskussionsforum.

– Vi har total vuxennärvaro, så till väldigt stor del eliminerar vi risken. Moderatören ser till att diskussionerna inte far iväg, och att alla som skriver är anonyma, säger Thomas Jonsland.

BRIS tar bort inlägg som blir för destruktiva. Om det är någon som har skrivit om självmord men formulerat det nästan som ett avskedsbrev, lägger BRIS inte ut inlägget på Diskussionsforum. Enligt Thomas

Jonsland sätter ett sådant inlägg bara igång extra ångest hos läsarna utan att hjälpa. Moderatören kommunicerar med alla som blir nekade, och hänvisar till andra verksamheter som till exempel Barnens Hjälp-telefon eller BRIS-mejlen. Där finns ingen begränsning till ämnen.

Men måste man inte få diskutera svåra saker som till exempel självmord också?

– Självklart, men det måste finnas någon tråd utåt, att man till exempel ber om råd eller stöd. På många sajter kan destruktiva forum leva fritt, och många hävdar att tanken med internet just är att ingen ska gå in och diktera vad som får sägas och skrivas. Men vi köper inte det, precis som överallt annars i barns vardag behövs en vuxen som lots i deras diskussioner, säger Thomas Jonsland.

Enligt Eva Svedmark finns det en risk att vissa fastnar i de destruktiva diskussionerna, och hon tror att många också kan behöva professionell hjälp.

– Vid ett tillfälle när jag var inne och studerade BRIS Diskussionsforum såg jag att personal på BRIS gick in i diskussionen och påpekade att en person borde anmäla det övergrepp som personen skrivit om. Jag tror att en anledning till att inläggen på BRIS Diskussionsforum har ökat så mycket är att nästan alla barn vet att BRIS finns, och att det känns tryggt med BRIS för man vet att det finns vuxna runtomkring som kan hjälpa till om det behövs, säger Eva Svedmark. **B**

Under flera år har antalet barn- och ungdomskontakter som rör psykisk ohälsa ökat och i många av kontakterna beskriver barn och unga oro eller rädsla inför olika situationer. För att förebygga att oron utvecklas till allvarigare former av psykisk ohälsa bör vuxna ta reda på vad oron bottnar i, menar Eva Waltré, operativ chef för BRIS.

Oro & rädsla

– en ny kategori barn- och ungdomskontakter

SEDAN MITTEN AV 1990-talet har psykisk ohälsa bland barn och unga ökat oroväckande mycket. Även om ohälsotalen eventuellt nu är på väg ner är den psykiska ohälsan ändå hög.

Barns och ungas kontakter med BRIS som rör psykisk ohälsa har stigit kraftigt under de senaste åren, för att nu vara ett av de vanligaste skälen till att barn och unga kontaktar BRIS.

Många av kontakterna har berört olika former av rädsla och oro, vilket gjort att ”rädsla/oro” sedan årsskiftet 2008 är ett eget område i BRIS dokumentation av barns och ungas kontakter.

– Många av de barn och unga som kontaktar oss ger uttryck för någon form av psykisk ohälsa. De som uppger sig känna oro och rädsla uppvisar kanske en något mildare form av ohälsa, säger Eva Waltré, operativ chef på BRIS.

Barnen kan uppges att de känner oro och rädsla

"Jag skär mig rätt ofta och rätt mycket. Det är skönt och det gör att man lättare kan uttrycka sina känslor utan att någon blir arg utan det är jag och rakbladet. Men det blir problem när jag PRAOAR för där får man inte ha långärmad."

Flicka 15 år

"Men jag ville ju dö. Jag ville ju dränka mig själv. Det är allvarigare än vad det verkar. Utanpå är jag glad men inuti finns det bara mörker, tomhet och rädsla med tårar"

Flicka 18 år

"Hjälp!! Jag ser spindlar innan jag ska somna, känner att de kryper på mig. När jag blundar ser jag dom, men jag öppnar ögonen finns de där, kryper överallt. Ibland måste jag nästan hålla andan för att de inte ska krypa in i min mun. Får svårt att sova pga det med. Snälla hjälp mig innan jag tar livet av mig!! Är jag värd att få hjälp?"

Flicka 17 år

” Istället för det stöd de efterfrågar får de tabletter, vilket innebär att det är symtomen som behandlas, inte orsaken till att barnet mår dåligt och det är allvarligt för barnets framtida psykiska hälsa.

► för våld i familjen, att föräldrarna ska bråka och i en del fall bli våldsamma. En del känner oro för sina kompisar som mår dåligt eller är utsatta, andra känner oro inför sig själva, sin kropp, sin hälsa eller skolan och framtiden.

Tidig hjälp förebyggande

Oro eller rädsla kan vara ett första tecken på psykisk ohälsa som kan utvecklas till något mycket allvarligare. Det gäller därför att så tidigt som möjligt uppmärksamma och bekräfta dessa barns psykiska ohälsa.

– Av de barn som kontaktar oss ser vi att väldigt många har mått dåligt under en längre tid och det får konsekvenser. Ofta har de svårt att hänga med i skolan och svårt med kamratrelationer, de riskerar att missa mycket under en del av livet. Ju längre det här pågår desto svårare är det att komma ut ur en nedåtgående spiral och därför är det så viktigt att det finns någon som lyssnar på dem när de väl söker hjälp, säger Eva Waltré.

Folkhälsoinstitutet är en av flera institutioner som pekar på vikten av att förebygga psykisk ohälsa bland barn och unga och att uppmärksamma tidiga tecken eller symptom.

Även forskningar av antidepressiv medicin och läkemedel mot stress har kraftigt ökat till barn och unga under de senaste åren, vilket också märks av i barns och ungas kontakter med BRIS. Under hösten 2008 granskades ett antal av kontakterna

som rör barns psykiska ohälsa. I granskningen framkom att flera av barnen berättade att de genomfört självmordsförsök med förskrivna tabletter, vilket Eva Waltré anser är alarmerande:

– Många av de här barnen berättar att de lever i ganska svåra familjesituationer eller är oerhört pressade av andra anledningar. De efterfrågar själva mer hjälp och stöd för att kunna hantera sin livssituation. Men istället för det stöd de efterfrågar får de tabletter, vilket innebär att det är symtomen som behandlas, inte orsaken till att barnet mår dåligt och det är allvarligt för barnets framtida psykiska hälsa.

Flera av barnen berättar att de har fått en diagnos efter kontakt med vården och de upplever också att det är lättare att få hjälp efter diagnosen. De berättar även att de känner att omvärlden inte uppfattar att de mår så dåligt om de inte har en diagnos, och att utan en diagnos hamnar de mitt emellan den "friska" och den "sjuka" världen.

– Det är viktigt att barn får det stöd och hjälp de behöver, oavsett om de har fått en diagnos eller inte, säger Eva Waltré.

Samtidigt som många av barnen berättar hur svårt de har att få hjälp, slås hon av att se den otroliga kraft det finns hos barnen som ändå vänder sig till vuxna med sina problem.

– De visar att de faktiskt vill ha hjälp och då måste vi våga fråga mera, våga möta dem i deras oro och rädsla och på det viset stärka det viktiga förebyggande stödet, säger hon. **B**

Psykisk ohälsa

► Antal barnkontakter till BRIS angående psykisk ohälsa under år 2008 var 4377 stycken. Det var 20 % av alla kontakter, en minskning från föregående år. Antalet kontakter kring rädsla/oro var 4 424 stycken, 20,2 % av alla barnkontakter.

Internationellt samarbete ger vägledning om framtiden

Child Helpline Internationals (CHI) arbete har bidragit till att ett stort antal stödjande barn- och ungdomstelefoner har startats runt om i världen. BRIS var delaktig i organisationens grundande och har själv bidragit med mycket kunskap kring den här typen av verksamhet, och också fått ta del av andra länders viktiga erfarenheter.

ATT DEN INTERNATIONELLA samarbetsorganisationen för organisationer som arbetar med stödverksamhet via telefon för barn, Child Helpline International (CHI) kom till, har sin grund i ett EU-projekt som BRIS var den ena hälften av och ChildLine i Storbritannien den andra. Tillsammans skrev BRIS och ChildLine de första europeiska riktlinjerna för barn- och ungdomstelefoner, som publicerades år 2001.

– EU-projektet bidrog i sin tur till en internationell konferens i Indien för de då existerande barn- och ungdomstelefonorganisationerna i världen, berättar Peter Irgens, internationell sekreterare på BRIS.

Resultatet av konferensen var att de deltagande organisationerna beslöt att det behövdes en plattform för erfarenhetsutbyte; dels för att nystartade verksamheter skulle kunna få stöd av mer erfarna organisatio-

BTEXT Cecilia Naucér
FOTO Johan Bergling

ner, och dels för att de etablerade organisationerna skulle kunna få stöd vid utveckling av verksamheten.

Under två år arbetade en grupp, där BRIS ingick, med att ta fram strategidokument och visioner och år 2003 instiftades CHI och höll sin första internationella kongress i Amsterdam. Ett sekretariat bildades och sedan dess har CHIS organisation växt och bidragit till att ett stort antal barn- och ungdomstelefonverksamheter har kunnat starta världen över.

Den tredje internationella kongressen hölls i Sverige år 2006, för vilken BRIS var värd.

– Vi blev som första land utanför Holland tillfrågade att hålla i en internationell kongress, vilket är ett mycket högt betyg för BRIS som organisation.

BRIS representerar Europa

Ett annat exempel på BRIS goda internationella renommé är att Peter Irgens under hösten 2008 valdes att under två år representera Europa i CHIS styrelse.

I det arbetet ingår CHIS största uppgifter: att stötta nystartade barn- och ungdomstelefonverksamheter, samt att stödja utveckling av existerande verksamheter, men också att bedriva globalt och regionalt opinionsarbete för att förbättra barns levnadsvillkor utifrån vad barnen själva berättar.

– CHI lobbar även mot berörda finansierare och näringsliv, som telekombranschen, för att hjälpa barn- och ungdomstelefoner med till exempel gratis trafikostnad.

BRIS är en av världens äldsta och en av de mest väletablerade och mest välrenommerade organisationer som bedriver stöd-

verksamhet via telefon för barn och ungdomar. BRIS kunskaper efterfrågas också stort inom CHI, bland annat BRIS kunskaper om insamling av data från verksamheten, det vill säga insamling och statistikföring över vad barnen berättar i stödverksamheten.

” Det har visat sig vara en mycket god idé att presentera en slags separat verksamhetsberättelse för stödverksamheten för året som gått

Erfarenheterna kring uppbyggnaden av BRIS-mejlen och BRIS forum på webben är också mycket eftertraktade av andra organisationer runt om i världen.

Överhuvudtaget är många oerhört intresserade av hur BRIS har lyckats bygga upp ett så starkt varumärke, berättar Peter Irgens.

– BRIS erfarenhet är att varumärket bygger på flera ben; först och främst en bra stödverk-

samhet, men bra marknadsföring och en bra mediapolicy är också oerhört viktigt. När alla delar fungerar skapas trovärdighet, vilket krävs för att samhället ska lyssna på vad vi har att säga.

En äkta ”successtory” i internationella jämförelser är BRIS-rapporten, fortsätter han. Det har visat sig vara en mycket god idé att presentera en slags separat verksamhetsberättelse för stödverksamheten för året som gått, eller som Peter Irgens uttrycker det ”folk läser BRIS-rapporten”. Ett annat exempel på en ”successtory” är BRIS idolkortskampanj som flera länder har tagit efter.

Internationellt utbyte

För BRIS har medlemskapet i CHI bland annat inneburit att organisationen har kunnat ta del av andra verksameters erfarenheter vad gäller metod- och teknikutveckling,

samt insamling och marknadsföring.

– BRIS är den enda organisationen i Sverige som bedriver den här typen av verksamhet, så vi är helt beroende av internationella kontakter vad gäller utvecklingen av våra verksamheter. Inför uppbyggnaden av BRIS-chatten gjorde vi till exempel studiebesök i både Danmark och Holland, berättar Peter Irgens.

Från en väldigt stark utvecklingsperiod har nu CHI gått till att etablera sin verksamhet och titta på framtiden. Ett av organisationens nya uppdrag är att kartlägga hur barn och ungdomar vill kommunicera med stödverksamheter i framtiden. Bland annat har CHI bildat en ”new technologies group” där BRIS ingår. Gruppen är ett samarbete mellan 13 väletablerade verksamheter i olika länder i Europa och den tittar på nya verksamheter och forum, och diskuterar olika framtidsfrågor; som till stor utsträckning ligger i olika former av internetbaserad stödverksamhet. Gruppen tittar också på hur långt de olika medlemsländerna kommit i sin teknikutveckling och vilka lärdomar som kan dras från det.

Men en stor del av CHIS framtida arbete rör frågor om utvärdering av stödet som verksamheterna ger.

– Hur evidensbaserar vi våra verksamheter, hur kan vi jämföra olika stödverksamheter mot varandra så att vi kan prioritera vilka vägar utvecklingen ska ta, hur kan vi tala om för finansierare att vi gör nytta, och vilka kommunikationsvägar tycker barnen bäst om? Alla de här frågorna är faktorer som påverkar våra strategiska framtidsval och något som berör alla barn- och ungdomstelefonorganisationer. **B**

Det finns hjälptelefoner för barn i varje världsdel och de är verksamma i mer än 100 länder. BRIS var en av de första hjälptelefonerna för barn och besitter därför unik kunskap som de delar med sig av till övriga länder. Nu stärker BRIS sitt internationella arbete.

BRIS ute i världen

BTEXT Mette Hultgren
Foto Johan Bergling

ALLTSEDAN STARTEN har BRIS varit mån om att verka för utsatta barn i Sverige. Men alltför ofta har organisationens kunskap blivit efterfrågad när andra länder står i begrepp att starta hjälptelefoner.

– Vi har uppträckt att vi har en kunskap som är efterfrågad. Därför har vi varit med och startat upp hjälptelefoner bland annat i Baltikum och efter tsunamikatastrofen i Sydostasien var vi delaktiga i krishanteringen, säger Göran Harnesk, generalsekreterare för BRIS. Numera ingår BRIS som en permanent del i Räddningsverkets insatsstyrka och bidrar där med barnkrisstödare.

BRIS är även aktiv medlem i Child Helpline International (CHI), en sammanslutning av olika länders hjälptelefoner. Hur hjälptelefonerna i de olika länderna är organiserade kan variera, men en förutsättning för att vara ansluten till CHI är dock att telefonlinjen ska vara till enbart för barn.

– I Sverige är anonymiteten viktig, i andra länder kan det handla om att rycka ut och hjälpa ett barn i nöd och i vissa länder samarbetar organisationerna med polisen. Vår

huvuduppgift när det gäller internationellt samarbete är att dela med oss av vår kunskap och erfarenhet, vi är relativt erfarna och har funnits med länge. Dessutom är det lärorikt för oss att lyssna på hur andra organisationer arbetar.

Göran Harnesk påpekar samtidigt att all internationell verksamhet som BRIS bedriver måste finansieras via externa medel för att inte konkurrera med BRIS kärnverksamhet – att bistå utsatta barn i Sverige.

Lärorika möten

Under år 2009 kommer BRIS att stärka sitt internationella arbete, bland annat finns besök inplanerade i Sydafrika och inbjudningar har kommit från Bangladesh, Thailand, Nya Zeeland och Colombia och på BRIS kansli finns numera en internationell sekreterare. BRIS kommer också att vara mer aktiva när det gäller att bjuda in andra länder till Sverige.

– Vi diskuterar även hur vi ska kunna stärka det nordiska samarbetet framöver, säger Göran Harnesk. **B**

Fler uppgifter på webben!

I den tryckta BRIS-rapporten redovisar vi en del av den statistik som går att hämta ur vår databas.

Är du intresserad av fler uppgifter finns en tabellbilaga att ladda ned från BRIS webbplats **BRIS.se**. Där finns även hela rapporten som pdf.

Barncitaten från stödverksamheten är autentiska, men vissa uppgifter är förändrade för att garantera att inget enskilt barn ska kunna identifieras.

ILLUSTRATION YUSUKE NAGANO

I **NÄSTA NUMMER** AV BRIS-TIDNINGEN TAR VI UPP VAD **BARN OCH UNGA BERÄTTAR FÖR BRIS OM SKOLAN.** BRIS-TIDNINGEN TEMA "**SKOLAN**" KOMMER VECKA 12. EN PRENUMERATION KOSTAR 350 KR/ÅR. DÅ FÅR DU 4 FAKTANUMMER OCH BRIS-RAPPORTEN. ANMÄL DIG PÅ **www.bris.se**

TIDNINGEN FÖR DIG SOM JOBBAR MED BARN

BRIS

BRIS
Karlavägen 121
115 26 Stockholm
Tel: 08-598 888 00
Fax: 08-598 888 01
info@bris.se
Medlemskap och
gåva: Pg 901504-1
bg prenumeration 5442-3108

Redaktion

Adress BRIS-tidningen
Karlavägen 121
115 26 Stockholm
www.bris.se

Redaktion Cecilia Nauclér, Jenny Ingårda,
Peter Irgens, Karin Johansson, Thomas
Jonsland, Eva Stenelund, Eva Waltré

Chefredaktör Cecilia Nauclér

Ad Helena Lunding

Text Maja Aase, Mette Hultgren, Cecilia
Nauclér, Gunnar Sandelin, Åsa Wallentin

Foto Johan Bergling, Martin Magntorn,
Anna Rehnberg

Illustrationer Yusuke Nagano

Tryck Grafiska punkten, Växjö

Papper Arctic Volume

Ansvarig utgivare Göran Harnesk,
generalsekreterare BRIS

POSTTIDNING B

1 1 1 0 4 9 6 0 0

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

ADRESSUPPDATERING

100 033 000

Vid definitiv avflyttning sänds försändelsen vidare till den nya adressen.

Rapportkortet med nya adressen sänds till Postkontoret 100 27 Stockholm

"BRIS äger fett! Till er kan man skriva om saker som bara är för sjuka för att prata med någon annan om! Även fast jag har många som lyssnar på mig och jag litar på är det inte samma sak. Och för de som inte har det lika lätt med snacket som jag så är det här ju sjuuuukt bra! GO BRIS! Big Love!"

BRIS verksamhet är inte statsfinansierad utan bygger helt på bidrag från privatpersoner och företag. Vill du vara en av de som gör att vi kan stödja barn och ungdomar? Gå in på BRIS.se eller sätt in din gåva på PG 90 15 04-1. Tack.